

MYNDIGHETEN FÖR KULTURANALYS

Rummet av kulturvanor

En fördjupad analys av 2014 års SOM-undersökning

Mikael Börjesson

Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC), Uppsala universitet

Innehåll

Inledning	5
Rummet av kulturvanor	8
Ett tredimensionellt rum	9
Axel 1: Aktivitetsvolym – finkultur mot avsaknad av mainstream-aktiviteter	9
Axel 2: Finkulturella aktiviteter mot internetbaserade aktiviteter	10
Summering av axel 1 och 2: Tre oppositioner	11
Axel 3: Högfrequens mot medelfrequens	13
Ett socialt strukturerat rum	16
Sociala och geografiska variabler	16
Ålder och kön	18
Ålder och kön kombinerade	20
Social klass och kön kombinerade	22
Konklusion	25
Referenser	26
Appendix	28

Inledning

Den franske sociologen Pierre Bourdieus magnum opus *La distinction* (Distinktionen) från 1979 har av International Sociology Association utsetts till en av de tio mest inflytelserika sociologiska böckerna under 1900-talet.¹ En anledning till bokens popularitet är att den innehåller en synoptisk karta över livsstilar i hela det franska samhället (Bourdieu 1979, 140f)², förföriskt intressant med ett myller av information om sportaktiviteter, musikstycken, konstnärer, tidningar, mat- och dryckespreferenser och mycket mer. På samma karta har de olika sociala grupperna prickats in, med hjälp av uppgifter om yrke, inkomst, utbildningsnivå m.m. Bourdieu driver i boken tesen att det föreligger en homologi, det vill säga strukturlikhet, mellan å ena sidan rummet av livsstilar och å andra sidan rummet av sociala positioner. Livsstil och smak skiljer de sociala grupperna åt och är insatser i kampen dem emellan. Kultur är med andra ord makt.

För att understryka kulturens betydelse myntade Bourdieu begreppet kulturellt kapital. Kultur är något annat än pengar och det kulturella kapitalet definieras i mångt och mycket i motsats till det ekonomiska kapitalet (Broady 1991, 171). Samhället bör enligt Bourdieu förstås som ett mångdimensionellt rum som inte är reducerbart till en enda hierarki eller opposition. Som detta rum gestaltade sig i Frankrike under 1960-talet och början av 1970-talet präglades det för det första av en ”vertikal” dimension som ställde sociala grupper med mycket samlade tillgångar mot dem med lite, således en social hierarki, grovt sagt överklass mot arbetarklass med medelklasserna däremellan. Bland övriga dimensioner var den viktigaste den som definierades av hur de viktigaste tillgångarna var sammansatta, framför allt vad gäller proportionerna kulturella och ekonomiska resurser. Grupper som förfogade över förhållandevis mer kulturellt än ekonomiskt kapital stod mot dem med motsatt konfiguration. Däremellan återfanns grupper vilkas ekonomiska och kulturella tillgångar var mer balanserade. Det innebär att klassfraktioner kunde särskiljas, såsom inom överklassen kultureliten å ena sidan och den ekonomiska eliten å den andra, med professioner som läkare och advokater däremellan. Inom medelklasserna utgjordes ytterligheter av bibliotekarier och småföretagare.

Bourdieu och hans medarbetare visade därmed att i det samhälle som de studerade var kulturvanor och smak socialt differentierade och differentierande, i högre grad ju mer samlade tillgångar en grupp besitter. Och kulturen var särskilt viktigt för grupper – lärare, journalister, konstproducenter med flera – som var mer välförsedda med kulturellt kapital än med ekonomiskt. De odlade en selektiv smak och attraherades av mer esoterisk kultur. Detta i kontrast till de ekonomiska fraktionernas hållning till kulturen: företagsledare, handelsmän och tjänstemän i privat sektor var mindre upptagna av de finare distinktionerna och höll till godo med att konsumera antingen underhållning eller säkra kort i form av allmänt erkänd hallstämplad kultur.

I detta franska samhälle spelade utbildningssystemet en nyckelroll för att skapa, befästa och sprida tilltron till kulturen. Ursprungligen myntade Bourdieu begreppet kulturellt kapital just för att förklara de högre sociala skiktens framgångar i utbildningssystemet. Det kulturella kapitalet kan existera i tre tillstånd: objektivt, förkroppsligat och institutionaliserat (Bourdieu 1979b). Det objektiverade tillståndet avser kulturella artefakter såsom skivor, böcker, tavlor och skulpturer. Det förkroppsligade tillståndet omfattar smak och kulturell kompetens, inbegripet ett rikt och varierat språkbruk, förmåga att föra sig och uppvisande av ett belevat sätt. Vikten av det förkroppsligade tillståndet ska inte underskattas; medan ekonomiska tillgångar är lättare att överföra mellan personer och över generationer är det kulturella kapitalet mer intimt förknippat med kroppen och individen. Därför kräver överföringen och ackumuleringen ett omfattande arbete i hemmet, skolan och därefter. Det institutionella tillståndet åskådliggör den tydliga kopplingen till utbildningssystemet. I detta tillstånd existerar det kulturella kapitalet lagrat i utbildningstitlar. Inom forskningen har utbildningstillgångar ofta använts som den främsta, ibland den enda, indikatorn på kulturellt kapital.

¹ Se www.isa-sociology.org/books/books10.htm.

² Det är versionen i *La distinction* som blivit berömd i omvärlden men kartan och den underliggande studien, genomförd av främst Pierre Bourdieu och Monique de Saint Martin, publicerades som en separat artikel redan 1976. En intressant redogörelse av forskningsprocessen finns i de Saint Martin (2015).

Bourdieu's *La distinction* har varit en ständigt återkommande utgångspunkt i senare års studier av kulturvanor i olika länder. Metoderna har prövats och utvecklats, och inte minst har frågorna gällt i vad mån resultaten är giltiga fortfarande ett halvsekel senare och i andra länder än Frankrike. Exempelvis är det uppenbart att utbildningssystemet inte alltid och i alla samhällen intar en lika central plats. Dess kraftiga expansion torde i många länder ha påverkat förhållandet mellan utbildning och kultur (Coulangeon, 2011).

Inom kultursociologin har nationella studier av kulturvanor legat till grund för en omfattande debatt med utgångspunkten i just Bourdieus *La Distinction* om förhållandet mellan kulturkonsumtion och social struktur. Företrädare för vad som kallats allätartesen (*the omnivor thesis*) har menat att den nämnda homologi-tesen är oriktig eller rättare sagt förbispningen av utvecklingen som inneburit en försvagning eller till och med upplösning av den tidigare täta knytningen av olika kulturella praktiker till särskilda sociala grupper. De mest resursstarka grupperna har breddat sina register. De är inte längre snobbar utan allätare med viss förkärlek för folkliga praktiker. Omvänt exponeras befolkningens breda lager för åtskillig kultur som tidigare tydligare betraktats som *highbrow*, exempelvis klassisk musik. (Peterson 1992; Peterson & Kern 1996; Chan & Goldthorpe 2007). Denna allätartes har i sin tur blivit föremål för omfattande kritik (se bland annat Holt 1997; Coulangeon & Lemel 2007).

Dessutom har försök gjorts att i Bourdieus efterföljd men i andra länder och i samtiden studera relationer mellan kulturvanor och kulturpreferenser å ena sidan, och samhällets uppdelning i sociala grupper å den andra (se exempelvis Bennet et al. 2009; Roose et al. 2012). Vissa av dessa kartläggningar har kritiserats för att ta otillräcklig hänsyn till den typ av epistemologiska överväganden som låg till grund för Bourdieus och hans medarbetares undersökningar (Duval 2010). Ett antal andra studier (Priour et al. 2008; Hjellbrekke et al. 2014; Bonnet et al. 2014), tydligare förankrade i den forskningstradition som Bourdieu och hans medarbetare lade grunden till, har i mångt och mycket bekräftat de ursprungliga slutsatserna beträffande kulturens generella och särskiljande betydelse, vilket innebär ett tillbakavisande av allätartesen.

Mot bakgrund av denna omfattande diskussion bland i synnerhet sociologer i många länder, det ständiga återvändandet till *La distinction* som referenspunkt, och därtill det stora intresset för studier av kulturella praktiker och preferenser utifrån nationella enkätundersökningar, är det anmärkningsvärt att i Sverige hittills ingen större systematisk analys av befolkningens kulturvanor genomförts på det ”klassiska” viset, det vill säga där dessa vanor lokaliseras i rum av praktiker och smaker.³ Föreliggande rapport, som skrivits på uppdrag av Myndigheten för kulturanalys, är en första ansats till att täppa till denna kunskapslucka.

Mer precist har ambitionen varit att utifrån befintliga enkätbaserade data över svenska folkets kulturvanor (SOM-institutets undersökningar) för det första skapa ett rum av kulturella praktiker och preferenser, och för det andra i detta rum projicera in indikatorer på individernas sociala tillgångar (klassposition indikerad av yrkestillhörighet, utbildning, hushållsinkomst) jämte några andra egenskaper, nämligen kön, ålder och geografisk hemvist. Tillvägagångssätt är med andra ord i princip detsamma som det som ledde fram till den berömda kartan i *La distinction* – om än utifrån ett betydligt mer begränsat batteri av frågor.⁴ Den statistiska tekniken är specifik multipel korrespondensanalys, som tillhör familjen geometrisk dataanalys (Le Roux & Rouanet 2004; 2010) och är en modern utvecklad variant av den metod som låg till grund för konstruktionen av rummet i *La Distinction* (Rouanet et al. 2000; Lebaron & Le Roux 2015). Metodens styrka är att det går att analysera ett stort antal variabler och att resultaten presenteras i en rumslig struktur där de mest centrala skillnaderna framträder i den första dimensionen, de näst mest avgörande skillnaderna i en andra dimension, de näst-näst viktigaste i en tredje och så vidare. I rummet kan både de egenskaper som individerna besitter (variabelvärdena) och individerna själva analyseras.

Genom att indikatorer på kulturella praktiker används som aktiva variabler – att de är aktiva innebär att de bidrar till att upprätta den rumsliga strukturen – kan ett rum av kulturpraktiker och -preferenser skapas. Vi kan därmed se huruvida exempelvis egenskapen ”Gått på bio” hänger nära samman med (dvs. ofta

³ Inom vår forskningsgrupp, *Sociology of Education and Culture (SEC)*, <http://www.skeptron.uu.se/broad/sec/>, vid Uppsala universitet, har analyser genomförts av hela det svenska sociala rummets grundstruktur på basis av registermaterial från Folk- och bostadsräkningarna. Det visar sig att Sverige 1990 uppvisar tydliga likheter med den ordning som Bourdieu med flera funnit i det franska samhället såtillvida att en volymaxel (mängd kapital) och en sammansättningsaxel (förhållande mellan utbildningstillgångar och ekonomiska resurser) kan identifieras (Melldahl & Börjesson 2015). Dessutom har vi analyserat kulturella praktiker och smak hos mer begränsade utsnitt ur befolkningen, exempelvis studenter vid elitutbildningar (Börjesson et al., kommande).

⁴ En skillnad är att här görs en enda korrespondensanalys med hela populationen aktiv, medan Bourdieu satts samman den synoptiska kartan över hela det sociala rummet utifrån två olika korrespondensanalyser, en för överklassen och en för medelklasserna.

förekommande hos en och samma person) ”Gått på klassisk konsert/opera” och om de är relaterade till ”Lyssnat på klassisk musik” och ”Fotograferat/filmat”. Än mer intressant är att analysera de centrala oppositionerna och avtäcka rummets mångdimensionella struktur. Kan vi här se att så kallad ”finkultur” står mot ”populärkultur”? Finns det en motsättning mellan att praktisera och konsumera kultur? Finns skillnader mellan olika kulturuttryck, bild kontra musik?

I ett nästa steg analyseras sociala tillgångar och karakteristika som supplementära variabler (det vill säga som variabler vilka inte bidrar till att upprätta rummets struktur; i stället projiceras de först i efterhand, när rummet är konstruerat, in i detsamma). Det är exempelvis rimligt att anta att det kan finnas skillnader mellan hur, låt säga, män och kvinnor placerar sig i rummet (Kulturrådet 2010; Brodén 2013). För att gå ytterligare ett steg i analysen är det intressant att analysera var exempelvis unga kvinnor och unga män placerar sig i förhållande till varandra och till äldre kvinnor och män eller om det finns skillnader mellan hur män och kvinnor inom arbetarklassen positionerar sig gentemot män och kvinnor från högre sociala skikt. Avslutningsvis summeras och diskuteras resultaten.

Rummet av kulturvanor

Följande analys av svenska folkets kulturvanor kartlägger hur kulturella praktiker hänger samman med varandra. Vi kommer i nästa avsnitt att analysera hur detta rum förhåller sig till grundläggande sociologiska variabler som klass, kön och ålder.

Till grund för analysen ligger de frågor i SOM-undersökningen 2014 som rör praktiker det senaste året.⁵ Flera frågor avser huruvida man besökt kulturella institutioner som teatrar, konserthus eller biografier. Andra handlar om eget kulturutövande, såsom att sjunga i kör, måla, fotografera eller filma. Åter andra kan betraktas som bredare och mer generella livsstilsindikatorer och avser exempelvis restaurangbesök och sportevenemang. Dessutom har en fråga om internetvanor använts för att fånga platsberoende praktiker⁶.

Svarsmönstren för de olika frågorna varierar en hel del, från lågfrekventa till mer högfrekventa aktiviteter. Det svarar i stort mot en uppdelning i så kallad finkulturella praktiker (som att bevista klassiska konserter eller dansföreställningar), vilket endast ett fåtal gör, och bredare och mer folkliga praktiker (som bio- och restaurangbesök), något de allra flesta ägnar sig åt någorlunda regelbundet.

Beroende på frekvenserna och fördelningen över variabelvärdena har olika kodningar tillämpats för att undvika alltför små kategorier. Låga frekvenser har därför förts samman med närliggande variabelvärden till större kategorier. Det har inte gått att tillämpa en enhetlig skala utan en relativ skala har använts, grovt sett från Aldrig och Ibland till Ofta eller Mycket ofta.⁷ Vad som betraktas som Ibland, Ofta eller Mycket ofta varierar således mellan variablerna, vilket dock inte är något problem i sammanhanget där vi primärt är intresserade av hur kulturaktiviteter förhåller sig till varandra. Att inte utöva en aktivitet har dock fått en absolut karaktär i kodningen och har inte förts samman med att göra en sak någon enstaka gång. Detta variabelvärde varierar avsevärt mellan variablerna och sträcker sig mellan 12,8 procent som inte läst en bok och 13,1 procent som inte gått på restaurang, å ena sidan, och 82,6 procent som inte gått på en klassisk konsert och 85,5 procent som inte sett en dansföreställning, å andra sidan.⁸

Sammantaget har fyra typer av kulturella praktiker urskilts: 1) Finkulturella, 2) Populärkulturella, 3) Internetbaserade och 4) Eget utövande (se tabell 2 i appendix). Till den första gruppen har vi räknat följande variabler: Gått på teater, Gått på konstutställning, Gått på dansföreställning, Gått på klassisk konsert samt Medlem i kulturförening.⁹ Populärkulturella praktiker består av Gått på bio, Gått på rockkonsert, Gått på slöjdmarknad, Ätit på restaurang och Gått på idrottsevenemang.¹⁰ Eget kulturutövande inkluderar Målat, Fotograferat, Dansat, Handarbete, Läst en bok, Medverkat i studiecirkel.¹¹ Slutligen rymmer Internetbaserade kulturpraktiker fyra variabler, Användning av sociala media, Läst blogg, Spelat onlinespel, Sett på film/tv-serier.¹²

⁵ Göteborgs universitet, SOM-institutet (2016). Analysen är gjord på de som är 20 till 75 år. Metoden korrespondensanalys är känslig för grupperingar som är särskiljande på något sätt. Det kan både de väldigt unga och de gamla anses vara. Att vi inte tagit med de som är 16 till 19 beror på att dessa nästan uteslutande bor hemma och att de därmed blir beroende av föräldrarna på ett sätt som andra åldersgrupper inte är. Gränsen uppåt vid 75 år motiveras av att de som uppnått högre ålder än så tenderar att vara mindre aktiva. Dessutom har de som inte besvarat aktivitetsfrågorna exkluderats ur analysen (de som svarar i liten utsträckning tenderar att störa analysen genom att de upprättar sin egen pol där man förenas av att när man inte svarar på en fråga brukar man heller inte svara på andra frågor). Totalt har 1 270 av 1 709 respondenter som besvarat RIKS-1 av SOM-undersökningen 2014 använts i analysen.

⁶ Eller förhållandevis platsberoende. Tillgång till bredbandsuppkoppling är inte jämt fördelad över landet utan betydligt bättre i tätbefolkade områden och avsevärt sämre i mer glesbefolkade områden.

⁷ Flertalet variabler har fått tre värden: 0, +, ++, vilket svarar mot Ingen gång, Ibland och Ofta. Variabler som har en stor spridning har delats upp i fyra, värden där +++ (Mycket ofta) lagts till. För en liten grupp variabler som är lågfrekventa har bara två värden använts, 0 och + (Ingen gång och Ibland).

⁸ Samtliga frekvenser och andelar för de aktiva variablerna framgår av tabell 2 i appendix.

⁹ Inom denna kategori har vi kunnat utnyttja samtliga befintliga frågor.

¹⁰ Variabeln Att ha sett på film (oavsett hur) har ej tagits med eftersom variabeln inte bidragit över genomsnittet till konstruktionen av rummet. Förutom denna variabel har resterande variabler kunnat användas.

¹¹ Praktikerna Sjunga i kör och spela instrument och Skrivit dagbok och poesi har inte tagits med eftersom de inte i tillräcklig utsträckning bidragit till rummets upprättande. Spelat teater hade för lite frekvens av utövare för att meningsfullt kunna inkluderas i analysen.

¹² Här har samtliga relevanta frågor använts.

Ett tredimensionellt rum

Rummet av kulturvanor har kartlagts med hjälp av specifik multipel korrespondensanalys (Le Roux & Rouanet 2004; 2010). Metoden skapar ett flerdimensionellt rum, där den första axeln är den viktigaste och visar på de största skillnaderna i materialet, den andra axeln lyfter fram de näst största skillnaderna, och så vidare. I det här fallet är den första axeln mycket stark och svarar för 67 procent av variansen i materialet.¹³ Den andra axeln representerar 15 procent och den tredje 10 procent. De tre första axlarna i analysen svarar för nästan 92 procent av variationen i materialet och är fullt tillräckliga för att ge en god bild av de kulturella praktikerna. Man bör alltså hålla i minnet att rummet inte är särskilt mångdimensionellt utan snarare endimensionellt och att den första axeln sammanfattar väldigt mycket av logiken i det svenska folkets kulturvanor.

De fyra olika teman som vi urskilt bidrar i olika utsträckning till de första tre axlarna, se tabell 1 nedan. Med undantag av internetbaserade praktiker bidrar de tre övriga teman tydligt till den första axeln. Den andra axeln orienteras framför allt av de finkulturella praktikerna och de internetbaserade. I den tredje axeln bidrar alla förutom de finkulturella.

Tabell 1. Temanans bidragsvärden. Axel 1–3.

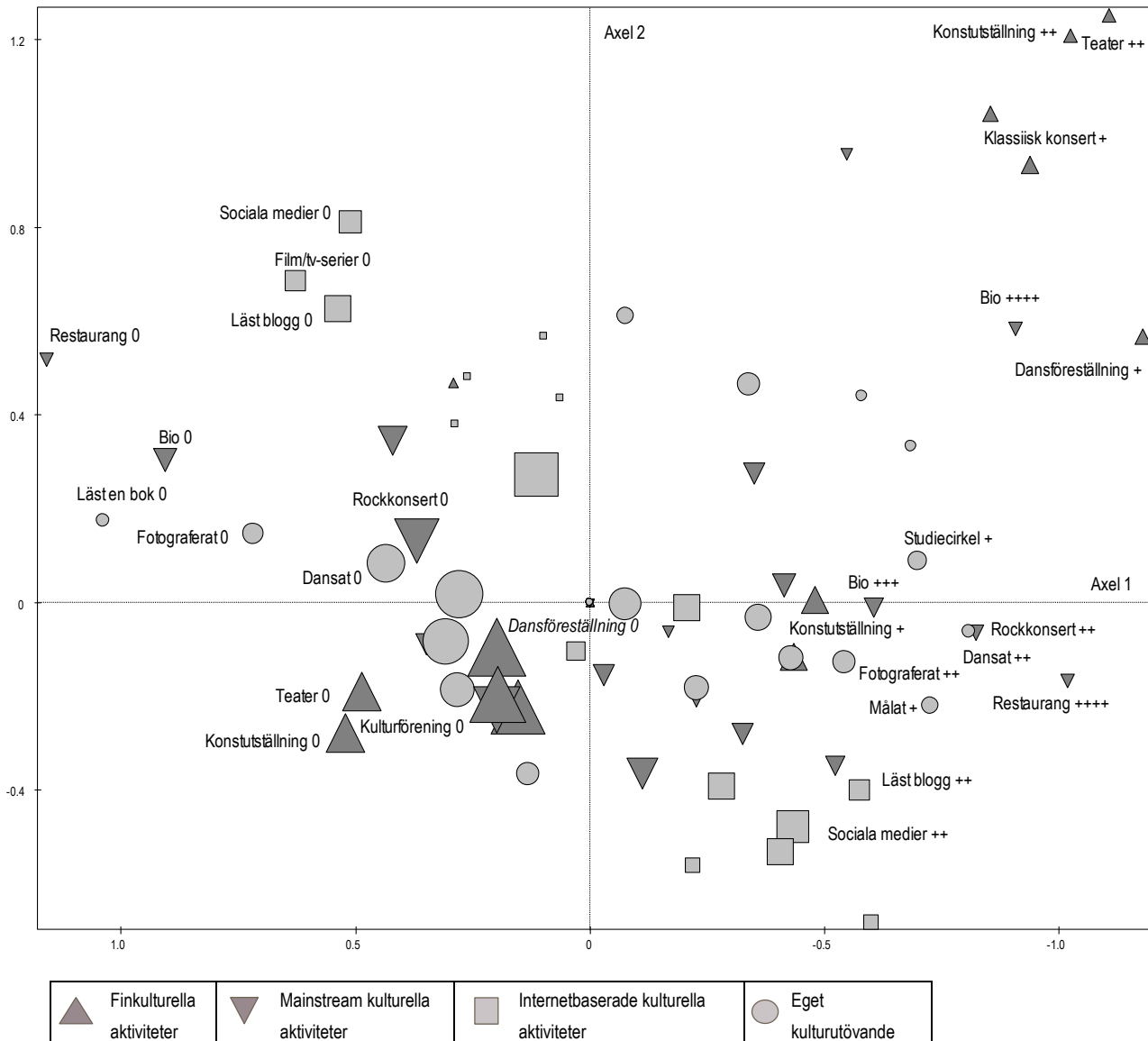
Tema	Axel 1	Axel 2	Axel 3
Finkulturella praktiker	29,6	36,0	13,1
Populärkulturella praktiker	28,8	17,0	34,4
Eget kulturutövande	27,2	10,5	26,4
Internetbaserad praktiker	14,4	36,6	26,2
	100,0	100,0	100,0

Axel 1: Aktivitetsvolym – finkultur mot avsaknad av mainstream-aktiviteter

Figur 1 visar de variabelvärden som bidrar över genomsnittet till att upprätta den första axeln. Vi kan sluta oss till att denna axel uttrycker aktivitetsfrekvens. Till vänster i grafen samlas egenskapen att inte ägna sig åt aktiviteter (samtliga 12 variabelvärden som bidrar över genomsnittet på den vänstra sidan uttrycker icke-aktivitet) och till höger hamnar de mest frekventa aktiviteterna (totalt 16 variabelvärden som uttrycker mest frekvent deltagande och aktivitet). Däremellan hamnar att göra saker i viss utsträckning, men dessa bidrar inte över genomsnittet och dess etiketter har därför inte satts ut i figuren. Första axeln kan alltså tolkas som en volymaxel. Ju längre till höger vi rör oss, desto mer aktivitet. Det är också en *generell* volymaxel, i princip variabler från samtliga fyra teman av kulturella aktiviteter och praktiker bidrar till axeln.

Men axeln rymmer ytterligare information, som blir tydlig när vi granskar vilka variabelvärden som svarar för de högsta bidragen till axeln, se tabell 4 i appendix. De viktigaste variabelvärdena vid den inaktiva polen är Bio 0, Restaurang 0, Konstutställning 0, och Läst bok 0. Utmärkande för alla utom att inte gått på konstutställning är att det rör sig om aktiviteter som är mycket spridda och att det är endast en liten grupp som inte praktiserar dem. Vid polen för frekventa aktiviteter har följande högst bidragsvärde: Dansföreställning ++, Klassisk konsert +, Konstutställning ++ och Teater ++. Karakteristiskt för dessa är att det är aktiviteter som ett fåtal praktiserar. Att dessutom *ofta* ägna sig åt dessa aktiviteter är synnerligen särskiljande. Det är också intressant att notera att det är frågan om praktiker som är förknippade med det som vanligen klassificeras som finkultur. Vi kan således precisera axeln till att både innehålla en generell volymdimension av kulturella aktiviteter och en tydlig opposition mellan frekvent nyttjande av finkultur och avsaknad av mainstream-aktiviteter.

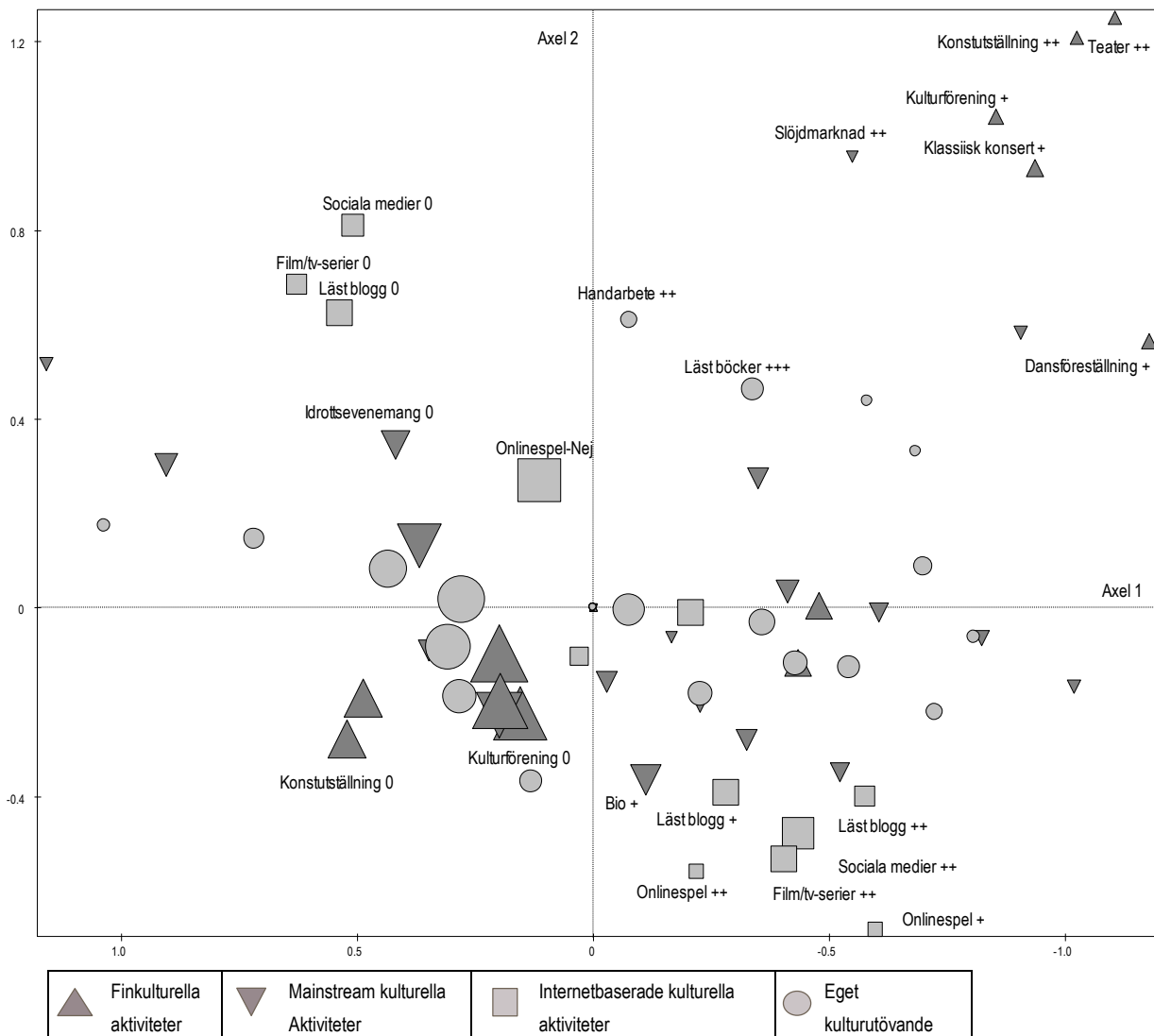
¹³ Vi har här räknat om egenvärdet för axeln enligt Jean-Paul Benzécri's formel anpassad för specifik MCA (se Le Roux & Rouanet 2004, 209). Samtliga egenvärden och modifierade värden framgår av tabell 3 i appendix.

Figur 1. Rummet av kulturvanor. Planet av axel 1 och 2. Endast variabelvärden som bidrar till upprättandet av axel 1.

Axel 2: Finkulturella aktiviteter mot internetbaserade aktiviteter

Till skillnad från den första axeln, där ett brett spektrum av variabler bidrar, är den andra axeln framför allt orienterad av finkulturella aktiviteter och internetbaserade aktiviteter, se figur 2 nedan. Förhållandet mellan de två temana är kiastiskt, det vill säga att mycket av det ena temats aktiviteter kombineras med lite av det andra temats: Den andra axeln ställer en kombination av intresse för finkulturella aktiviteter med avsaknad av internetbaserade aktiviteter mot att använda sig av de senare. De viktigaste variabelvärdena uppåt i figuren är Konstutställning ++, Teater ++, Kulturförening + och Klassisk konsert + tillsammans med Sociala medier 0, Läst blogg 0 och Film/tv-serier 0. Vid den andra polen bidrar framför allt Sociala medier ++, Film/tv-serier ++, Onlinespel +, Bio + och Läst blogg +, men även Konstutställning 0 och Kulturförening 0 bidrar till polen.

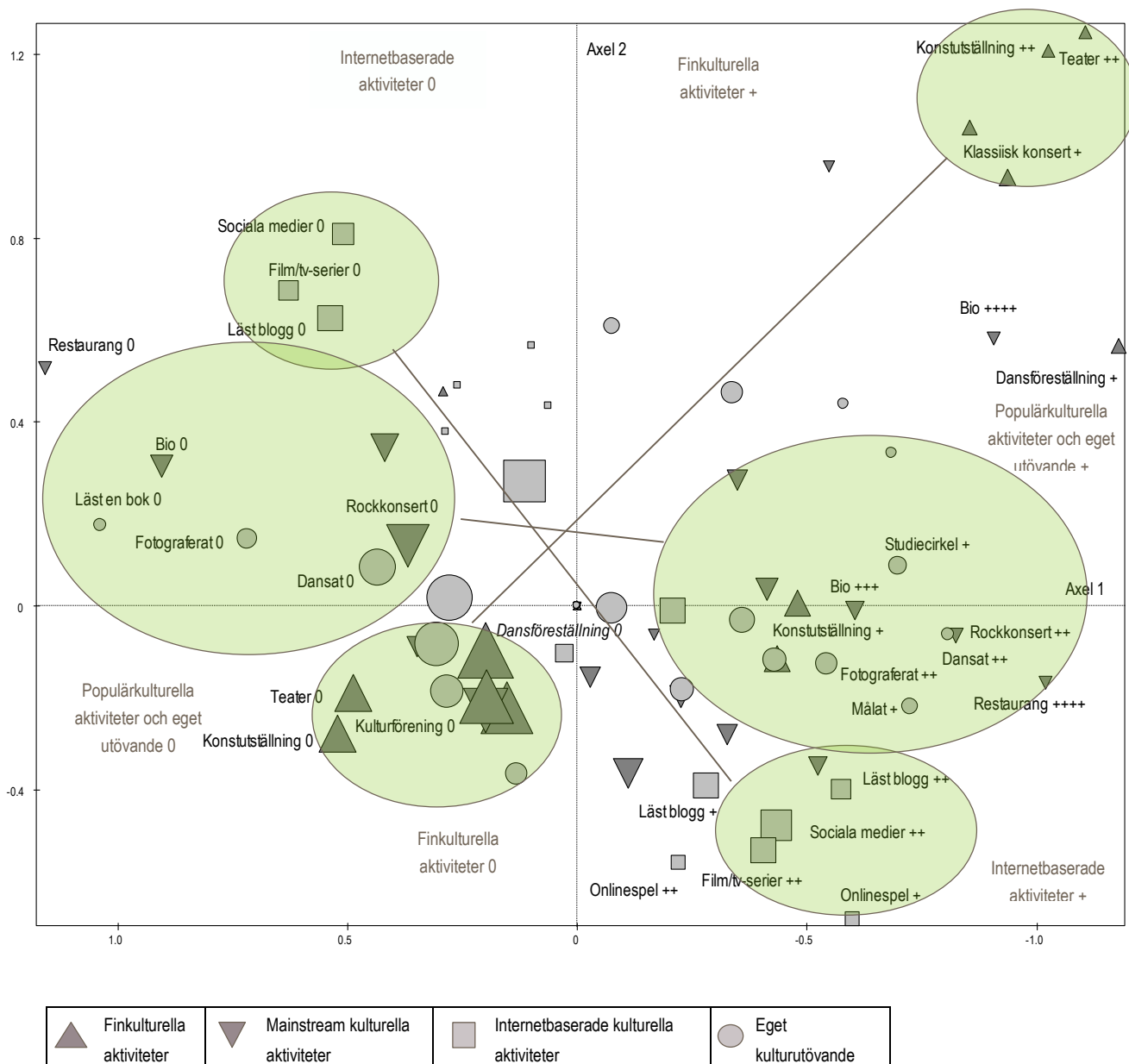
Figur 2. Rummet av kulturvanor. Planet av axel 1 och 2. Endast variabelvärden som bidrar till upprättandet av axel 2.

Summering av axel 1 och 2: Tre oppositioner

När axel 1 och axel 2 sätts samman i ett plan får vi en hästskoartad struktur av variabelvärdena. Detta är typiskt för linjära samband (Le Roux & Rouanet, 2004: 220). När vi rör oss från vänstra övre hörnet ned mot nedre delen av mitten upp mot det högra övre hörnet ökar frekvensen. Samtidigt är strukturen mer komplicerad än så. Vi kan notera vissa tydliga mönster utifrån de olika teman av aktiviteter som används som aktiva variabler, se figur 3 nedan. Längs axel 1 ställs ett block av avsaknad av populärkulturella aktiviteter och eget kulturutövande till vänster mot ett block till höger där man frekvent ägnar sig åt populärkulturella aktiviteter och eget kulturutövande. Internetbaserade aktiviteter är tydligt orienterade efter både den första och den andra axeln och bildar en diagonal från övre vänstra hörnet (ingen aktivitet) ned mot det nedre högra hörnet (aktivitet). De finkulturella praktikerna uppvisar en motsatt logik och sträcker sig från det nedre vänstra hörnet (ej aktiva) mot det övre högra hörnet (frekvent aktivitet). Vi erhåller således sex poler, vilka finns utsatta i figur 3, som vittnar om tre grundläggande polariteter i rummet av kulturvanor baserade på 1) finkulturella praktiker, 2) populärkulturella praktiker och eget utövande samt 3) internetbaserade praktiker.

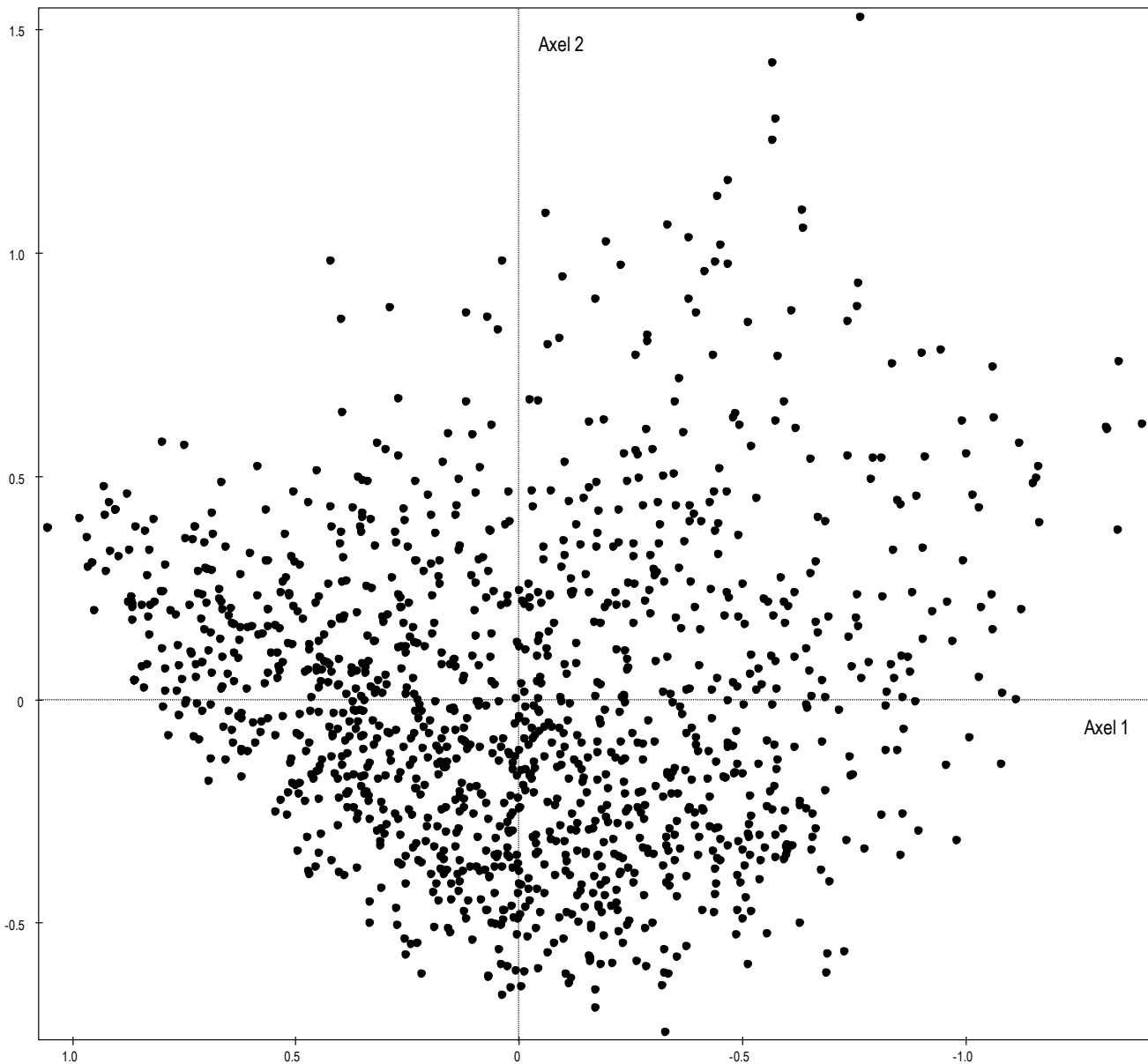
Ett viktigt resultat som blir synligt i figur 3 är att tre av de fyra temana av kulturella aktiviteterna är förhållandevis separerade, vilket visar på en rimlighet i att särskilja dem i analysen. Finkulturella aktiviteter samlas för sig, populärkulturella för sig och internetbaserade aktiviteter för sig. Det finns således en

sammanhållande logik. Ägnar man sig åt en finkulturell aktivitet är det sannolikt att man också ägnar sig åt en annan och samma sak kan sägas om de två övriga formerna av kulturkonsumtion. Den fjärde formen, eget kulturutövande, som avviker från de andra genom att inte primärt vara konsumtionsorienterad utan snarare produktionsinriktad, sammanfaller intressant nog längs de första två axlarna i stort med populärkulturella praktiker.

Figur 3. Rummet av kulturvanor. Planet av axel 1 och 2. Variabelvärden som bidrar till upprättandet av axel 1 och axel 2.

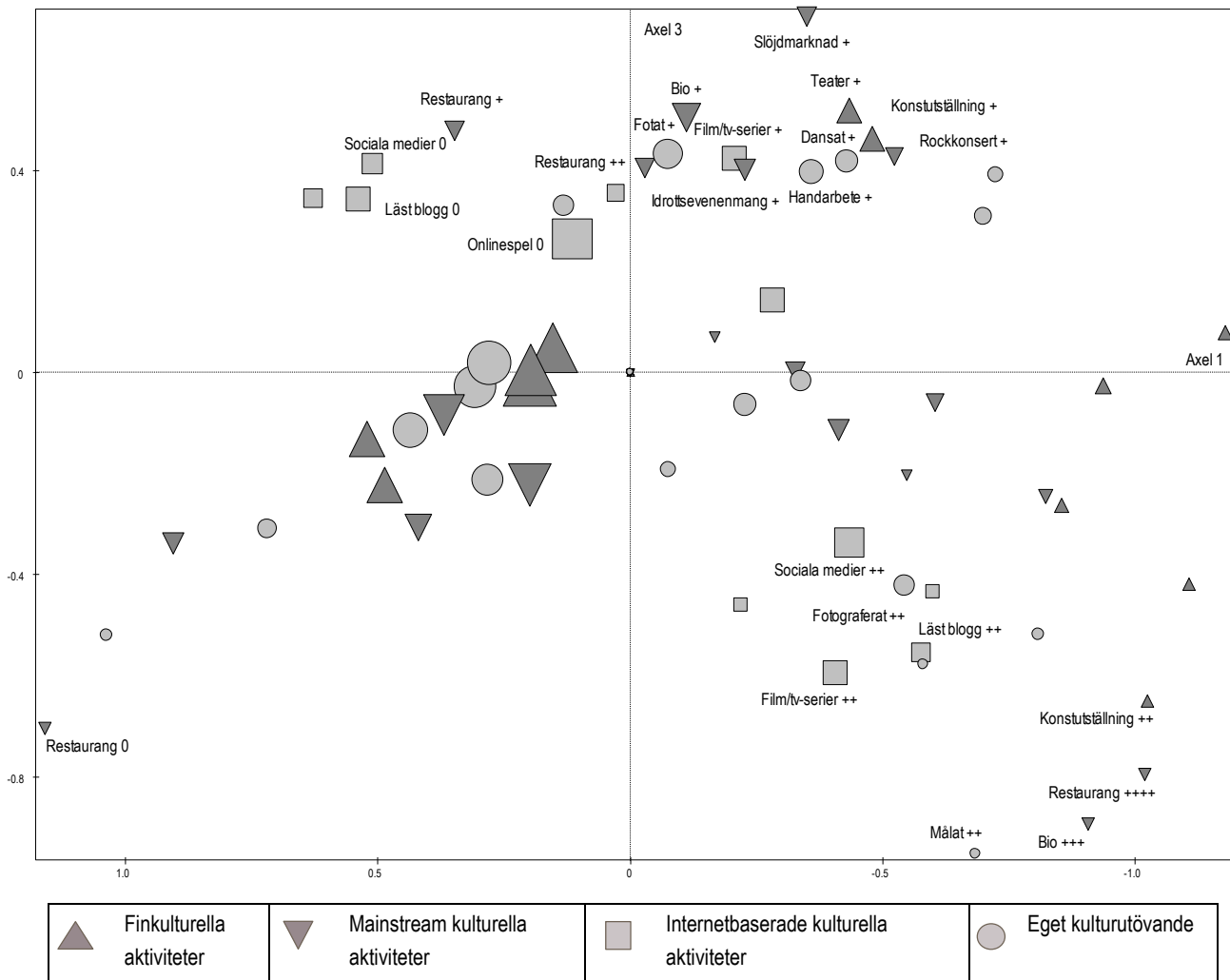
Rummet kan också analyseras utifrån hur individerna placerar sig, se figur 4. Hade det varit fråga om ett mycket starkt linjärt samband hade individerna varit formerade som en kurva, eller som en hästsko. Nu sprider de ut sig mer i rummet. Vi kan också notera att individerna är mest koncentrerade på den undre delen som samlar de vanligaste variabelvärdena och mer spridda på den övre halvan och framför allt uppe i det övre högra hörnet där indikatorer på hög frekvens samlas. Att spridningen är som störst där är rimligt, eftersom det blir fler möjliga kombinationer av aktiviteter bland dem som är aktiva än bland dem som inte är det och bland dem som föredrar de mest frekventa aktiviteterna.

Figur 4. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 2. Molnet av individer.

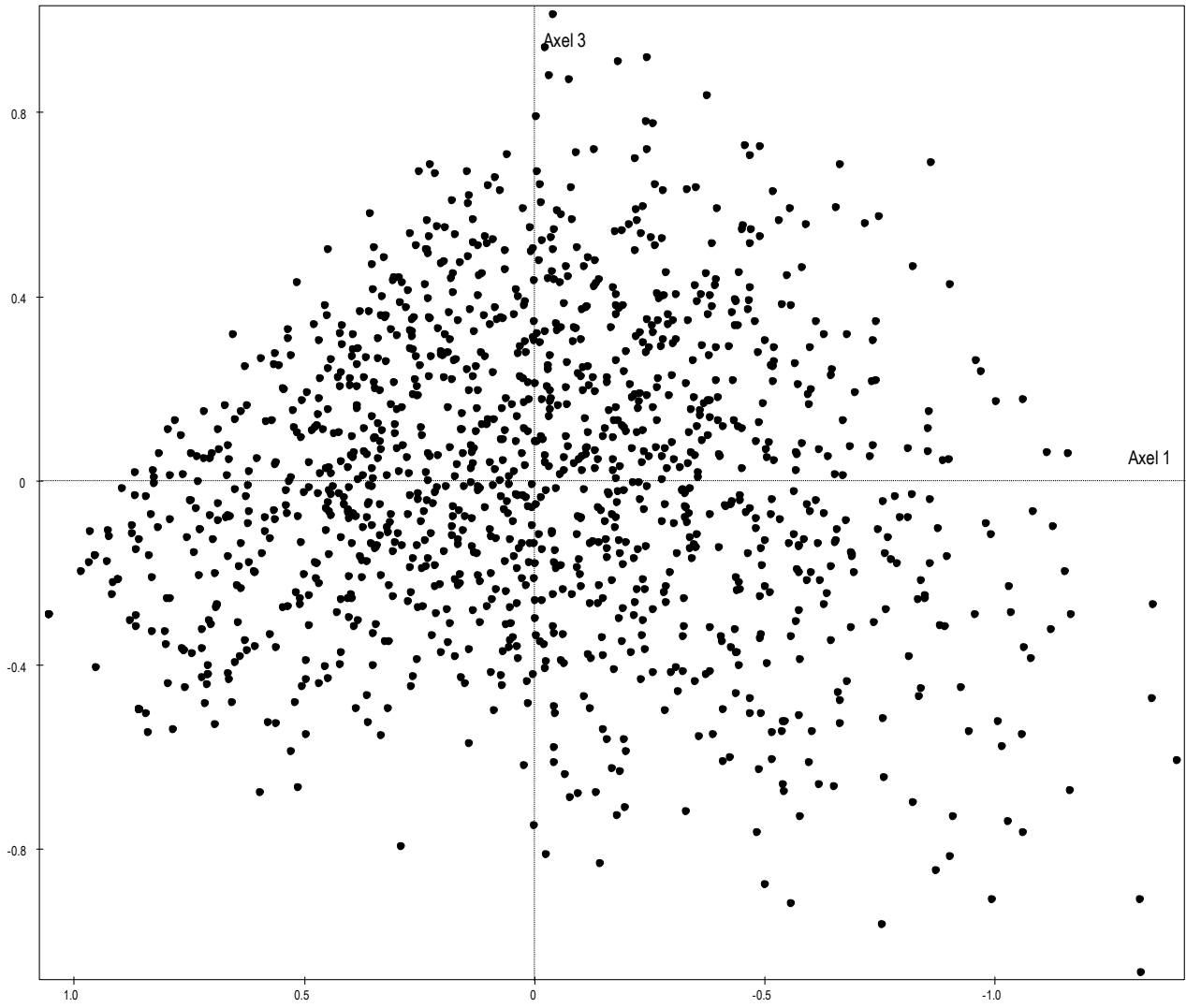
Axel 3: Högfrekvens mot medelfrekvens

Den tredje axeln skiljer ut en ytterligare dimension utifrån aktivitetsfrekvens och ställer dem som gör saker ibland mot dem som gör dem mycket frekvent. Nedåt i figur 5 finns hög frekvens för en stor blandning av variabler: Film/tv-serier ++, Bio +++, Målat ++, Läst blogg ++, Restaurang +++, Konstutställning ++, Sociala media ++, Fotograferat ++. Endast en variabel indikerar avsaknad av aktivitet (Restaurang 0). Detta står uppåt i figuren mot dels viss frekvens: Slöjdmarknad +, Bio +, Teater +, Fotograferat +, Konstutställning +, Film/tv-serier +, Dansat +, Restaurang +, Handarbete +, dels avsaknad av internetbaserade aktiviteter (Sociala media 0, Onlinespel 0 och Läst blogg 0). Noterbart är att de finkulturella aktiviteterna inte bidrar i någon större utsträckning till denna axel. Till viss del kan axeln tolkas som en korrigerig av den andra axeln där internetbaserade aktiviteter hamnade i motsats till hög frekvens av framför allt finkulturella aktiviteter. Den tredje axeln lyfter fram att en omfattande användning internetbaserade aktiviteter kan hänga samman med hög aktivitet inom andra kulturella områden.

Figur 5. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Endast variabelvärden som bidrar till upprättandet av axel 3 utsatta.

Molnet av individer uppvisar en stor spridning, se figur 6. Återigen är spridningen störst till höger i rummet, vilket som sagt är rimligt eftersom aktiviteterna är som mest omfattande här och kombinationerna därmed fler.

Figur 6. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Molnet av individer.

Ett socialt strukturerat rum

Många studier har visat att kulturella praktiker är socialt differentierade. I detta steg av analysen ska vi analysera hur det konstruerade rummet av kulturvanor är socialt strukturerat. Vi gör detta genom att introducera supplementära element, variabler som inte bidrar till att upprätta strukturen, men som positionerar sig i den givna strukturen. På så sätt kan vi undersöka om män och kvinnor befinner sig i olika delar av rummet, om olika åldersgrupper intar olika positioner och i vilken utsträckning det finns skillnader mellan individer på basis av utbildning, inkomst och social klass. Social klass bygger här på aggregerade uppgifter om yrkestillhörighet.

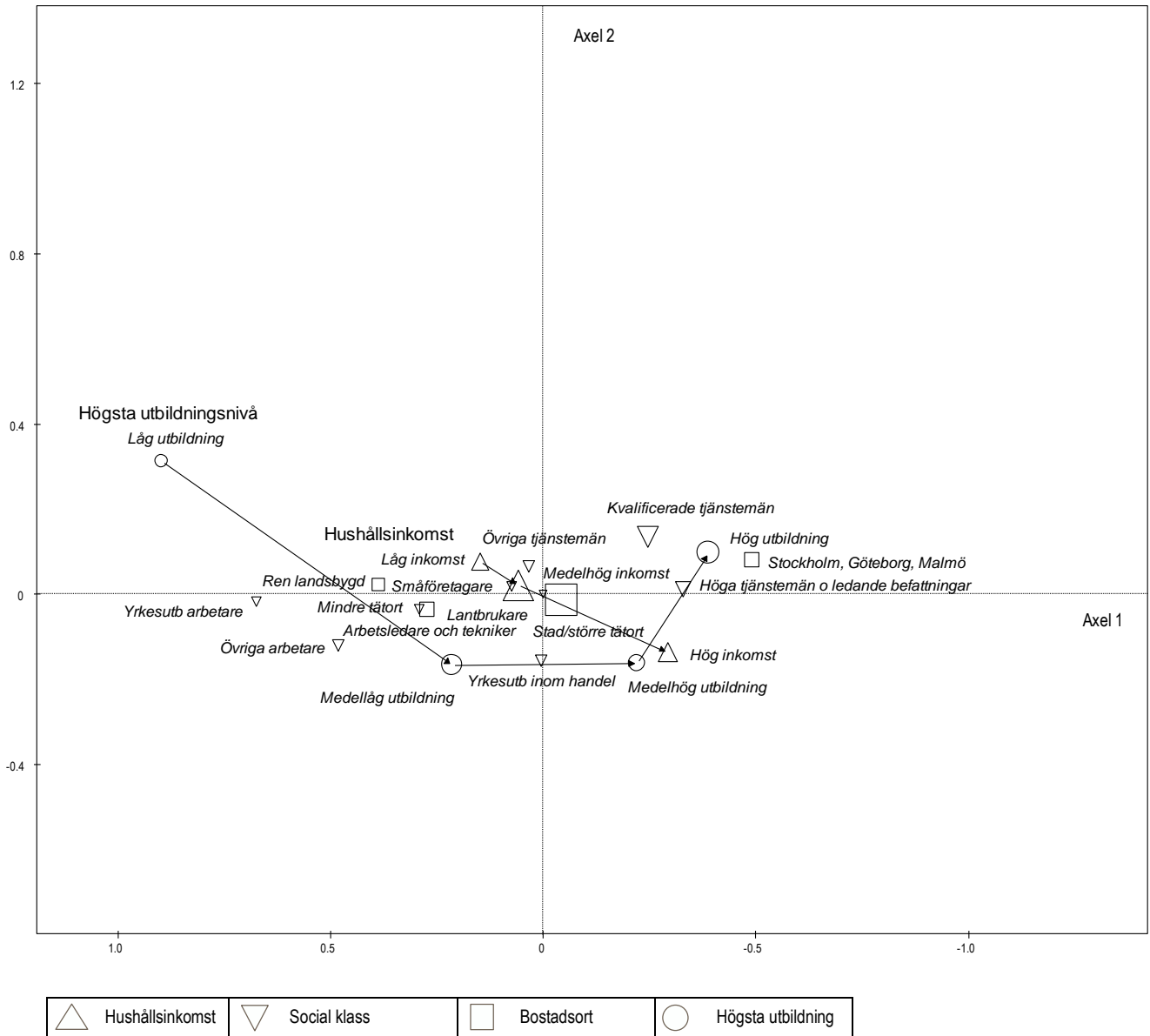
Sociala och geografiska variabler

Figur 7 visar att de sociala egenskaperna är tydligast spridda längs den första axeln, det vill säga längs det vi kan se som en generell volymaxel. Till vänster, där variabelvärden för icke-aktivitet är samlade, återfinns egenskaper som låg utbildning, arbetarbakgrund och landsbygd, vilket står mot hög utbildning, stor inkomst, högre tjänstemannaposition och boende i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Den första axeln är på en och samma gång geografisk, socialt, ekonomiskt och utbildningsmässigt skitad. Omfattande kulturell aktivitet går hand i hand med stora utbildningsmässiga och ekonomiska tillgångar och boende i områden med ett stort, varierat och koncentrerat kulturutbud, medan mindre kulturell aktivitet är förknippade med mindre resurser av olika slag och långt geografiskt avstånd från kulturutbudet.

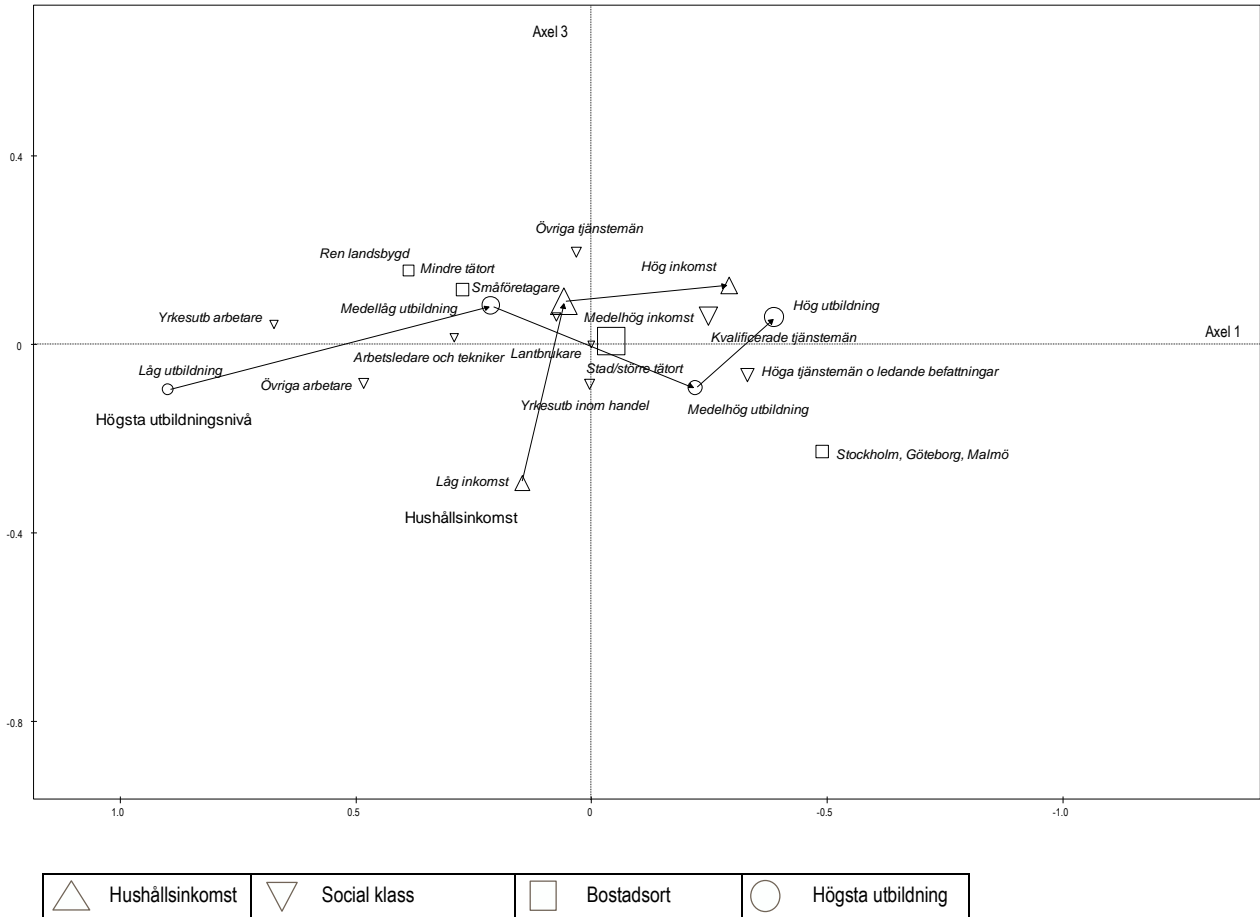
När vi analyserar positionerna i planet av axel 1 och axel 2 mer i detalj kan vi fördjupa analysen ytterligare. Till att börja med kan vi konstatera att skillnaderna vad gäller utbildning är större än dem för inkomst. Delvis kan detta vara en effekt av att utbildning är mer differentierad och rymmer fyra kategorier mot inkomstens tre. Detta får exempelvis betydelse för grupper med låg utbildning som är betydligt mindre än låg inkomst (14 procent mot 22 procent). Men samtidigt är höginkomsttagare en mer exklusiv kategori (26 procent) än högutbildade (35 procent). Utbildning och inkomst har också olika riktningar i planet. Inkomst strukturerar sig på en linje från det övre vänstra hörnet ned till det nedre högra hörnet, medan utbildning tydligare följer det hästskoformade mönstret som uttrycker frekvensen av de kulturella aktiviteterna, från låg utbildning i det övre vänstra hörnet med avsaknad av aktiviteter över medellåg och medelhög utbildning i mitten där viss frekvens framför allt av populärkulturella aktiviteter samlas till hög utbildning i den övre vänstra polen som uttrycker omfattande investeringar i främst finkulturella praktiker.

Vad gäller de geografiska skillnaderna är dessa tydligt hierarkiskt strukturerade där landsbygd ligger längst till vänster, följt av mindre tätort, med stad i mitten och storstad tydligt till höger. Skillnaderna mellan landsbygd och stad är ungefär lika stora som den mellan storstad och stad. Att bo i en storstad är orienterat mot den övre delen av den högra sidan, där de mest legitima kulturella praktikerna återfinns, och är dessutom i detta avseende något mer särskiljande än hög utbildning, hög inkomst och högre tjänstemannabakgrund.

Överlag är den tredje axeln mindre tydligt orienterad efter sociala och geografiska variabler (se figur 8). Det som framför allt uttrycks är att den grupp av individer som kombinerar flitiga finkulturella praktiker med internetbaserade aktiviteter i det nedre högra delen av rummet övervägande är urbana. Som vi ska se är de också unga. Dessutom återfinns låg inkomst i den nedre delen, dock åt vänster i stället för höger som för urbana miljöer.

Figur 7. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 2. Social klass, utbildningsnivå, inkomst och typ av bostadsort som supplementära variabler.

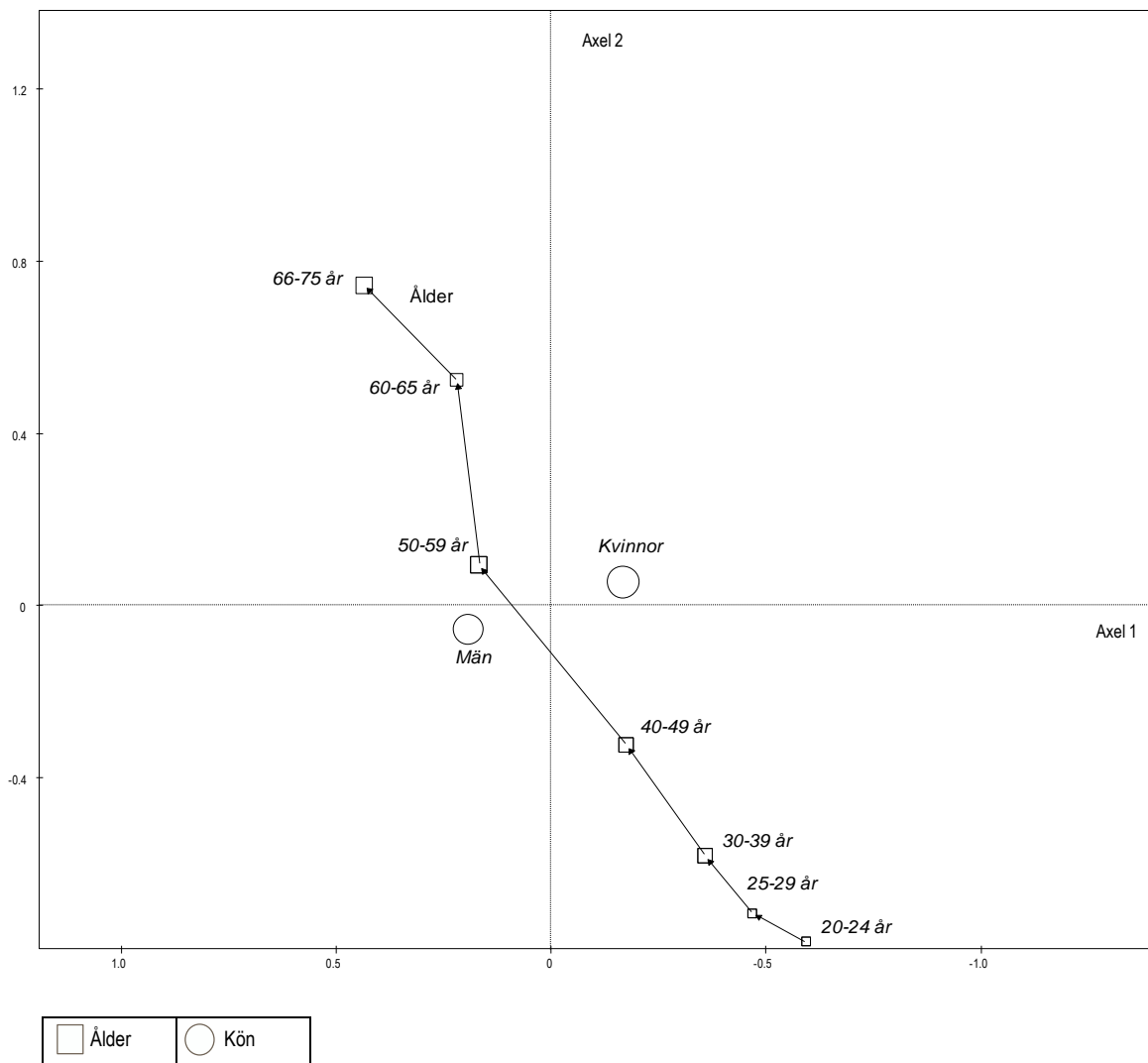
Figur 8. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Social klass, utbildningsnivå, inkomst och typ av bostadsort som supplementära variabler.

Ålder och kön

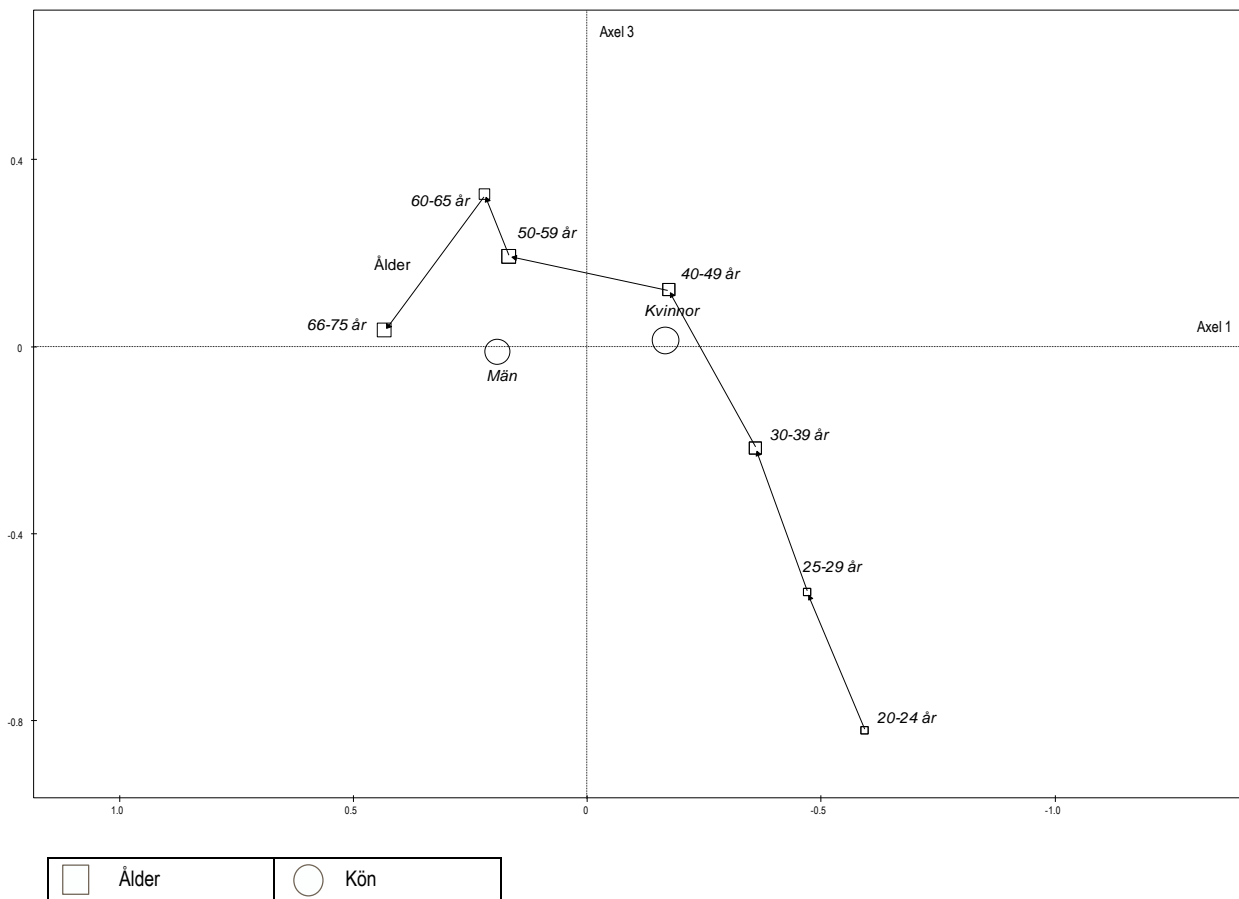
Rummet av kulturvanor är vidare strukturerat efter ålder och kön i planet av de första två axlarna, se figur 9. Att medelpunkten för män hamnar till vänster i rummet och medelpunkten för kvinnor till höger indikerar att männen dras mot den mindre aktiva polen och kvinnorna mot den mer aktiva. Det finns även en svag tendens till att kvinnorna drar mot det övre högre hörnet, där finkulturella aktiviteter samlas, medan männen orienterar sig mot det nedre vänstra hörnet och mer populärkulturella aktiviteter. Skillnaden mellan könen är inte stor men noterbar.

Resultaten rimmar väl med andra studier, där kvinnor visat sig vara mer aktiva än män vad gäller kulturkonsumtion (Myndigheten för kulturanalys, 2016, Arkhede et al., 2015). Vad som blir tydligt här är att andra skillnader som de klassrelaterade, utbildningsmässiga och geografiska är mer utslagsgivande, det vill säga mer spridda i rummet, än könsskillnaderna. Man bör dock hålla i minnet att små grupper har lättare att positionera sig mer extremt i rummet och att de mer spridda variablerna har fler kategorier än kön som i huvudsak är avgränsat till två ungefär jämnstora kategorier. Det är därför mer adekvat att jämföra exempelvis social klass (9 kategorier) med ålder (7 kategorier) och intressant att notera att den senare är den mer tydligt strukturerade variabeln i analysen än den tidigare. Ålder sträcker sig framför allt längs den andra axeln, från det nedre högra hörnet upp mot det övre vänstra. Denna dimension sammanfaller med internetbaserade aktiviteter där användande förknippas med låg ålder och icke användande med hög ålder. Dessutom hamnar de yngre på den högra sidan av rummet där aktiviteterna generellt sett är mer omfattande, medan de äldre drar mot den mer inaktiva delen av rummet. Åldersstrukturen kan sannolikt relateras till olika livsfaser, där de yngre har mer tid för kulturella aktiviteter än de medelålders, som i stor utsträckning ägnar sig i en genomsnittlig omfattning åt kulturella praktiker. Även dessa resultat sammanfaller med andra studier (Myndigheten för kulturanalys, 2016).

Ålder är den mest distinkta variabeln även längs den tredje axeln (se figur 10), där framför allt de yngre drar sig ned mot det nedre högra hörnet som kombinerar en hög frekvens av internetanvändning med omfattande kulturvanor inom andra områden och, som vi sett, en urban miljö.

Figur 9. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 2. Kön och ålder som supplementära variabler.

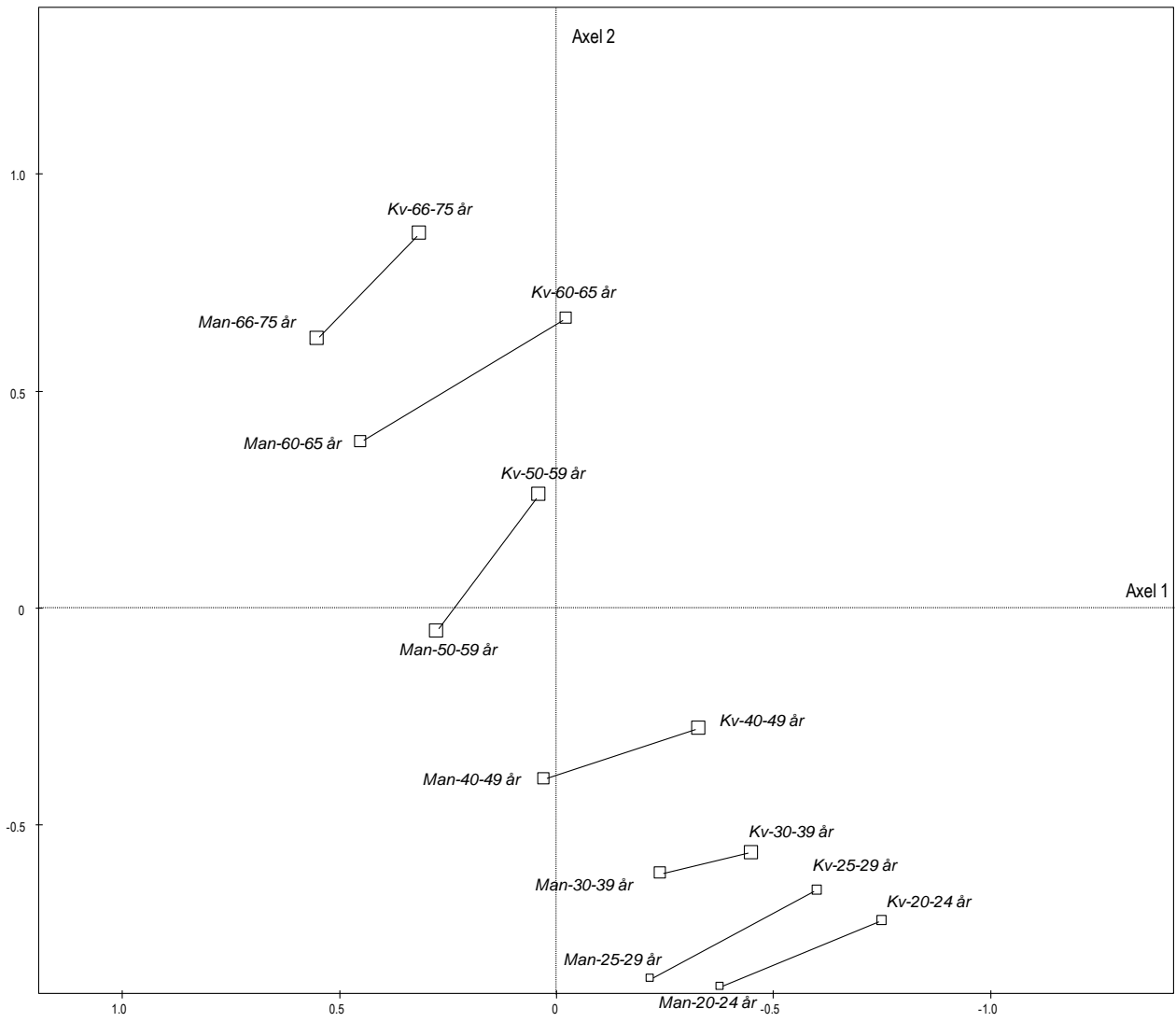
Figur 10. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Kön och ålder som supplementära variabler.

Ålder och kön kombinerade

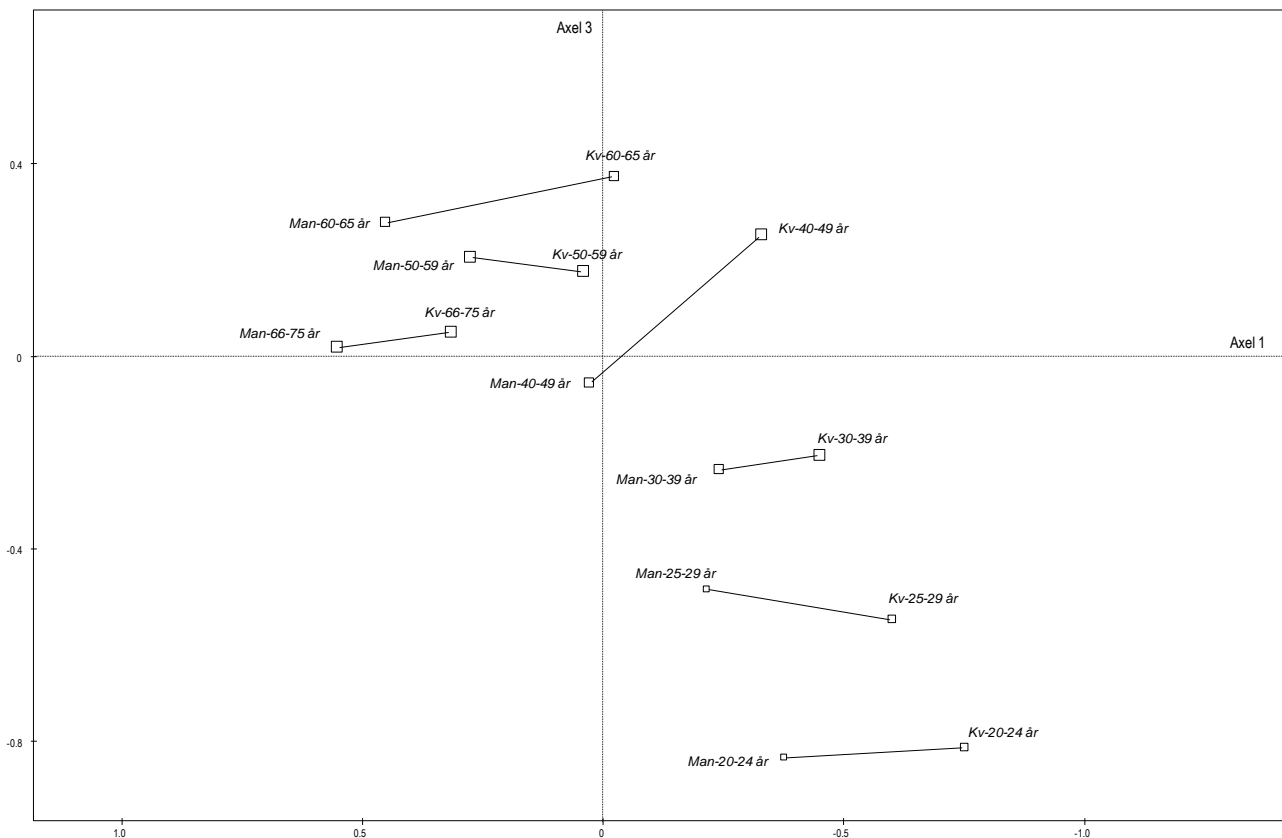
Det finns en viss skevhet vad gäller mäns och kvinnors representation i de olika ålderskategorierna (se tabell 5 i appendix). Bland de yngre har kvinnorna en överrepresentation, medan männen är överrepresenterade bland de äldre. Skillnaderna är förhållandevis små, det rör sig om under fem procentenheter för samtliga kategorier förutom de som är 25 till 29 år gamla, där kvinnorna är överrepresenterade med 10 procentenheter.

När vi analyserar skillnaderna mellan könen för respektive åldersgrupp (se figur 11 och 12) blir det tydligt att kvinnorna i samtliga åldersgrupper längs den horisontella axeln drar mer åt den kulturellt aktivare polen till höger. Samtidigt drar kvinnorna också upp mot det högre högra hörnet där deltagande i finkulturella aktiviteter samlas. Kvinnorna är således i alla åldersgrupper mer kulturellt aktiva och mer intresserade av finkultur. Dessutom råder det stora skillnader mellan kvinnor respektive män av olika ålder. Avståndet mellan unga och gamla kvinnor är större än avståndet mellan unga kvinnor och unga män. Detsamma gäller för unga och gamla män i förhållande till skillnaden mellan unga män och kvinnor.

Längs den tredje axeln är det svårt att se några tydliga skillnader mellan könen inom respektive åldersgrupp.

Figur 11. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 2. Ålder kombinerad med kön som supplementära variabel.

Figur 12. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Ålder kombinerad med kön som supplementär variabel.

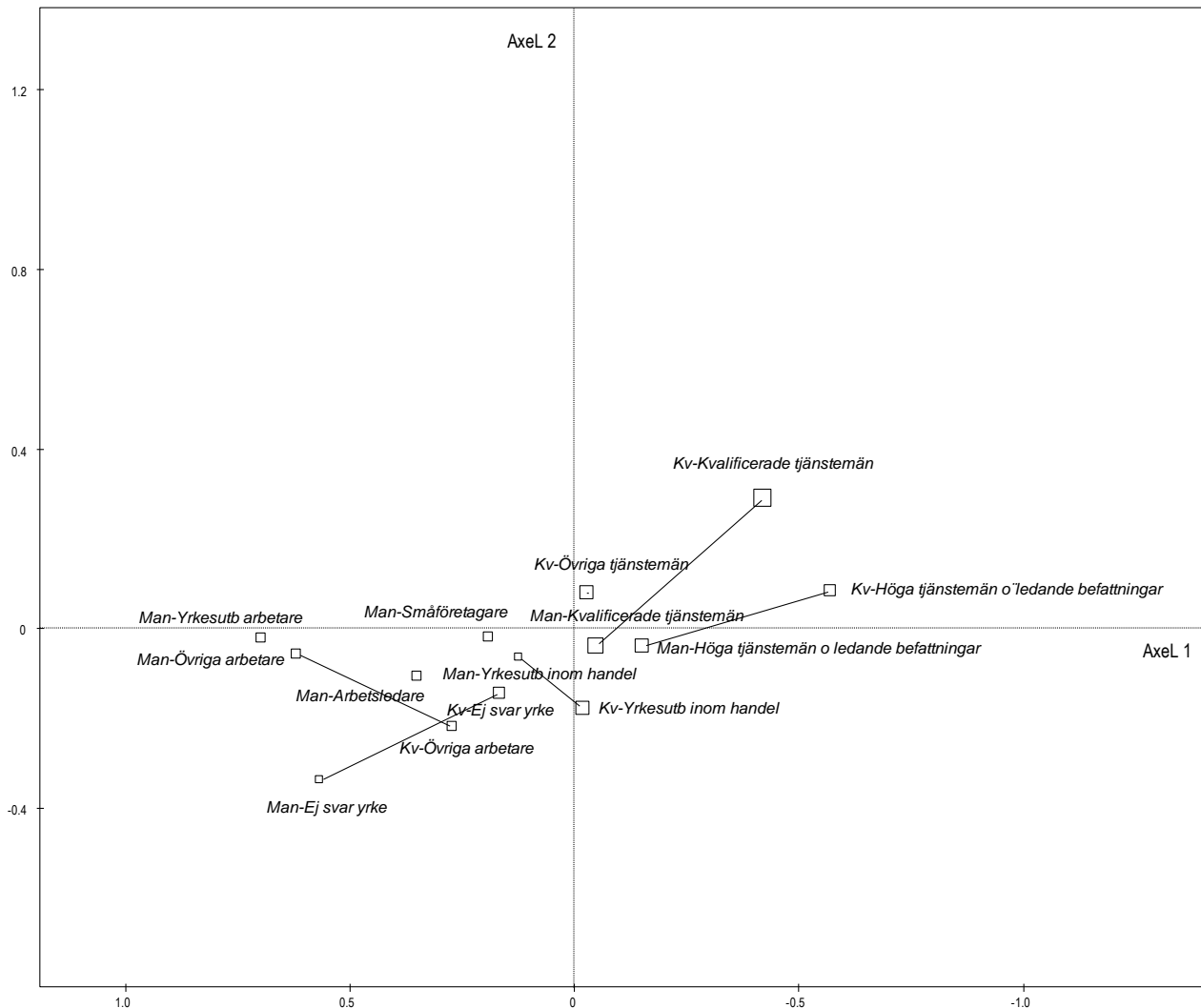
Social klass och kön kombinerade

Sociala klasser är inte könsmissigt neutrala. Inom den mest resursstarka gruppen, Högre tjänstemän och ledande befattningar, utgör männen 58 procent och kvinnorna 42 procent (trots att kvinnorna totalt har besvarat studien i större utsträckning än män, 54 procent mot 46 procent) (se tabell 6 i appendix). Inom tjänstemannakategorierna växer andelen kvinnor med fallande resurstillgång. Bland Kvalificerade tjänstemän är kvinnorna i majoritet (55 procent) och bland Övriga tjänstemän utgör de hela 83 procent. Även arbetarkategorierna, som tillsammans med tjänstemannakategorierna är de största, är också påtagligt könsstrukturerade. Bland Yrkesutbildade inom handel/service/omsorg är kvinnor helt dominerande (81 procent), medan männen dominerar än mer inom Yrkesutbildade arbetare (89 procent).

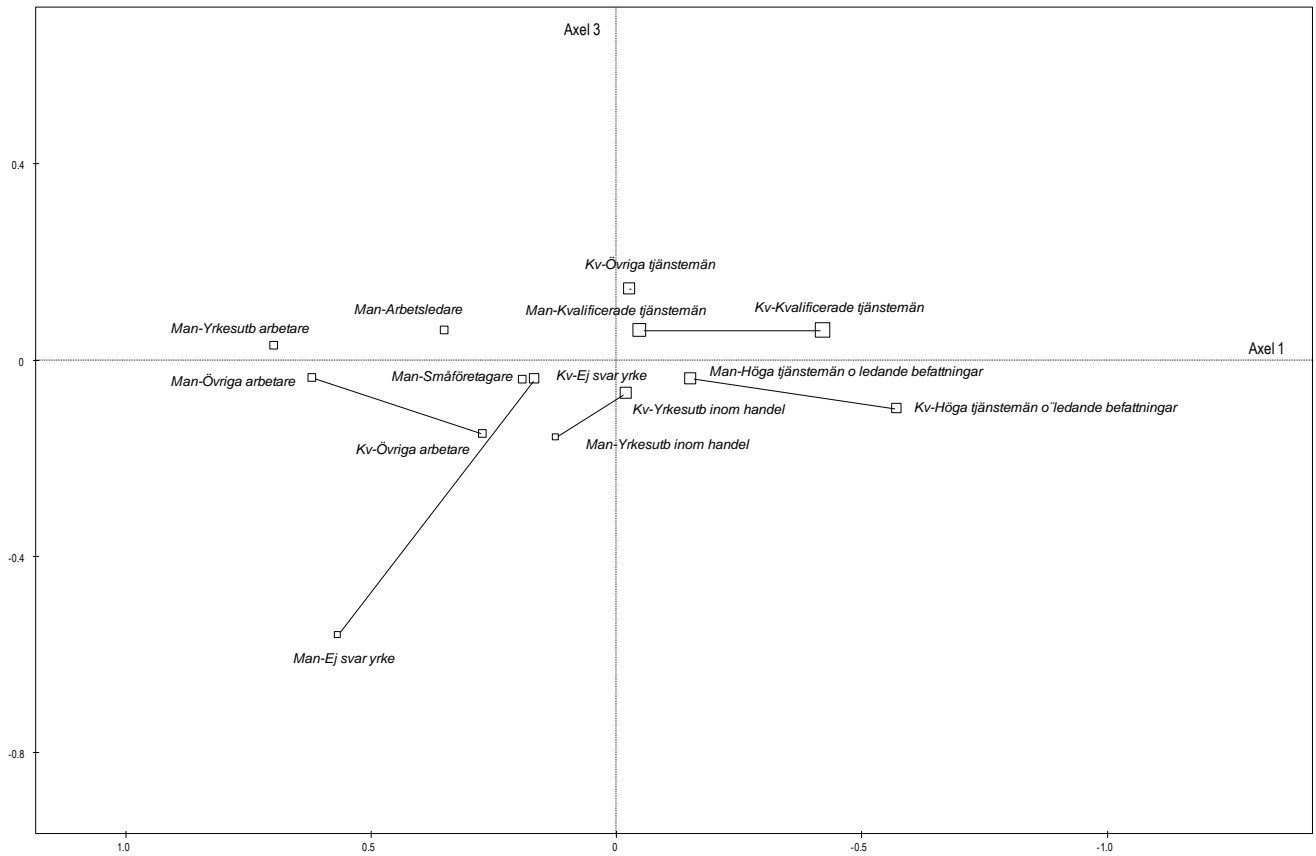
Givet att kvinnor generellt sett är mer aktiva i kulturella verksamheter är andelen kvinnor bidragande till hur kulturellt aktiv en social klass är. Vi har ovan sett att skillnaden mellan Kvalificerade tjänstemän och Högre tjänstemän och ledande befattningar är förhållandevis liten. Detta beror delvis på att andelen kvinnor är större i den första gruppen, vilket kompenserar för de, i förhållande till den senare gruppen, mindre resurserna. Även de avsevärda skillnaderna mellan positionerna för Yrkesutbildade arbetare och Yrkesutbildade inom handel/service/omsorg blir begripliga mot bakgrund av de stora könsskillnaderna mellan grupperna.

Ett annat sätt att närmare analysera förhållandet mellan kön och social position är att dela upp de sociala klasserna efter kön. Detta medför att vi kan analysera könsskillnader inom klasserna (figur 13 och 14). För de grupper där representanter för båda könen är tillräckligt många för att göra jämförelsen statistiskt meningsfull är skillnaderna påfallande och som störst längs den första axeln där kvinnorna konsekvent positionerar sig till höger om männen, i riktning mot den mer kulturellt aktiva polen. Effekten blir i vissa fall att kvinnor i en underordnad social position hamnar i en mer dominerande position i rummet än männen i en socialt överordnad position. Ett tydligt exempel är Kvinnliga kvalificerade tjänstemän som intar en mer kulturellt orienterad position än Manliga högre tjänstemän och ledande befattningar.

Som för övriga sociala variabler är den tredje axeln mindre relaterad till social position och kön, vilket framgår av figur 14 nedan. Det är endast för Ej svar som det finns ett omfattande avstånd mellan kvinnor och män, där männen drar tydligt mot polen där låg frekvens av mainstream-aktiviteter och eget kulturövande dominerar, medan kvinnorna befinner sig i en mer neutral position närmare mitten.

Figur 13. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 2. Social klass kombinerad med kön som supplementär variabel.

Figur 14. Rummet av kulturvanor. Axel 1 och 3. Social klass kombinerad med kön som supplementär variabel.

Konklusion

I denna rapport har svenska folkets kulturvanor, såsom de framträder i SOM-enkäten 2014, med hjälp av specifik multipel korrespondensanalys analyserats som ett mångdimensionellt rum. De aktiva variablerna som bidragit till att skapa rummet har delats in i fyra teman: 1) Finkulturella praktiker, 2) Populärkulturella praktiker, 3) Eget utövande samt 4) Internetbaserade praktiker. Resultaten är tydliga. Den första och i särklass viktigaste axeln kan tolkas som en generell volymaxel. Ju längre till höger vi rör oss, desto mer aktivitet. Mer precist uttrycker axeln en tydlig opposition mellan frekvent nyttjande av finkultur och avsaknad av mainstream-aktiviteter. Den andra axeln är framför allt orienterad av finkulturella aktiviteter och internetbaserade aktiviteter, där intresse för finkulturella aktiviteter kombineras med avsaknad av internetbaserade aktiviteter vilket står mot att framför allt frekvent användande av internetbaserade aktiviteter. Den tredje axeln skiljer ut en ytterligare dimension utifrån aktivitetsfrekvens och ställer medelaktiva mot högaktiva.

När de två första axlarna analyseras sammantaget framträder tre tydliga dimensioner med sex olika poler: 1) populärkulturella praktiker och eget utövande som båda positionerar sig längs den första axeln med icke-aktivitet till vänster och hög frekvens till höger, 2) finkulturella praktiker, där icke-aktivitet samlas något nedanför mitten åt vänster och står mot hög frekvens högt upp det högre övre hörnet samt 3) internetbaserade praktiker som sträcker sig från ej aktivitet i det övre vänstra hörnet mot omfattande aktivitet i nedre högra hörnet. Tre av de fyra temana av kulturella praktiker är således tydligt separerade längs de första två axlarna vilket visar på det rimliga i att dela upp materialet på ett dylikt sätt. Finkulturella aktiviteter hänger mer samman med varandra än med andra typer av aktiviteter. Detsamma kan sägas om internetbaserade aktiviteter och om populärkulturella aktiviteter. De senare är intressant nog mest tydligt sammankopplade med eget kulturutövande.

Rummet är dessutom tydligt socialt strukturerat. Högutbildade, höginkomsttagare, högre tjänstemän och storstadsbor är mer kulturellt aktiva än lågutbildade, låginkomsttagare, arbetare och glesortsbor. Kvinnor är mer aktiva än män. Dessutom orienterar sig kvinnorna mer tydligt mot den finkulturella polen. Det finns också en viss tendens till att unga är mer kulturellt aktiva. Det gäller framför allt internetbaserade aktiviteter, vilkas frekvens avtar när vi rör oss uppåt i åldersspannen.

Det är vidare påtagligt att det finns avgörande skillnader inom de olika kategorierna. När åldersgrupperna delas upp efter kön är kvinnor konsekvent i varje åldersgrupp mer tydligt positionerade till höger längs den första axeln än vad männen är. Bland de sociala klasserna har andelen kvinnor betydelse för hur klassen positionerar sig i rummet och när män och kvinnor inom samma klass jämförs är kvinnorna tydligt mer orienterade mot den kulturella polen.

Sammanfattningsvis visar resultaten på att det råder stora skillnader i användning av kultur i den svenska befolkningen. Det är framför allt en skillnad i mängden och omfattningen av de kulturella aktiviteterna, men även i inriktningen, där finkultur, mainstreamkultur och internetbaserad kultur drar till sig olika publik. De kartlagda skillnaderna är tydligt relaterade till individernas tillgångar och karakteristik. Generellt gäller att aktivitetsgraden ökar med mängden resurser. Det finns även tecken på att kulturellt kapital, här mätt i sitt institutionaliserade tillstånd som utbildningsexamina, är av större betydelse för omfattande kulturinvesteringar än ekonomiska tillgångar.

Vi kan därmed se att det svenska fallet bekräftar Bourdieus tes att kulturen är socialt strukturerad. Det gäller framför allt för volymen av resurser, den första dimensionen i det sociala rummet. Även om skillnaden mellan kulturella och ekonomiska fraktioner är mindre tydliga i det svenska rummet av kulturpraktiker finns de. Finkultur är primärt en kvinnlig angelägenhet, men är även viktigare för högt utbildade än för höginkomsttagare. Vi bör dock hålla i minnet att analysen har varit begränsad till de data som är tillgängliga i SOM-undersökningen. Det innebär att den uteslutande bygger på kulturella praktiker som fångas med förhållandevis grova indikatorer. Vi har inga uppgifter om kulturell smak, vilka musikartister som respondenterna gillar, vilka böcker de läser, vilka konstnärer de föredrar. Inte heller uppgifter om kulturella kompetenser finns. Att bara utgå från praktiker gör med stor sannolikhet att de kulturella skillnaderna mellan olika sociala grupper underskattas och att vi inte får fatt på de mer finstiltade skillnaderna som uppträttas mellan kulturella och ekonomiska fraktioner.

Referenser

- Arkhede, Sofia, Bergström, Annika och Ohlsson, Jonas (2015), *Kulturvanor i Sverige 1987–2014*, SOM-rapport nr 2015:7, SOM-institutet/Göteborgs universitet, Göteborg.
- Bennett, Tony, Savage, Mike, Silva, Elisabeth, Warde, Alan, Gayo-Cal, Modesto & Wright, David (2009), *Culture, Class, Distinction*, Routledge, London.
- Bonnet, Philippe, Lebaron, Frédéric & Le Roux, Brigitte (2015), "L'espace culturel des Français", pp. 99–130 i Lebaron, Frédéric, Le Roux, Brigitte, (eds), *La méthodologie de Pierre Bourdieu en action. Espace culturel, espace social et analyse des données*, Dunod, Paris.
- Bourdieu, Pierre (1979a), *La Distinction. Critique sociale du jugement*, Editions de Minuit, Paris. [Engelsk översättning: Bourdieu, Pierre, *Distinction. A Social Critique of the Judgment of Taste*, Harvard University Press, Cambridge, 1984.]
- Bourdieu, Pierre (1979b), "Les trois états du capital culturel", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 30, pp. 3–6.
- Bourdieu, Pierre (2000), *Konstens regler. Det litterära fältets uppkomst och struktur*, Symposion, Stockholm/Stehag.
- Bourdieu, Pierre & de Saint Martin, Monique (1976), "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 5, 1976, pp. 2–82, 89–112.
- Broady, Donald ([1990] 1991), *Sociologi och epistemologi. Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*, HLS Förlag, Stockholm.
- Brodén, Daniel (2013), *Kulturvanor i Sverige 1989–2012*, SOM-rapport 2013:16, SOM-institutet/Göteborgs universitet, Göteborg.
- Börjesson, Mikael, Broady, Donald, Le Roux, Brigitte, Lidegran, Ida, & Palme, Mikael, (kommande), "Cultural Capital among Students in the Elite Segment of Swedish Higher Education", manuskript.
- Chan, Tak Wing & Goldthorpe, John H. (2007), "Social Stratification and Cultural Consumption. The Visual Arts in England", *Poetics*, vol. 35, pp. 168–190.
- Coulangeon, Philippe (2011), *Les métamorphoses de la distinction. Inégalités culturelles dans la France d'aujourd'hui*, Grasset, Paris.
- Coulangeon, Philippe & Lemel, Yannick (2007), "Is 'Distinction' Really Outdated? Questioning the Meaning of the Omnivorization of Musical Taste in Contemporary France", *Poetics*, vol. 35 (2–3), pp. 93–111.
- Duval, Julien (2010), "Distinction Studies", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 181–182, pp. 146–156.
- Göteborgs universitet, SOM-institutet (2016), *Riks-SOM 2014*, Version 1.0, Svensk Nationell Datatjänst.
- Hjellbrekke, Johs., Jarness, Vergard & Korsnes, Olaf (2014), "Cultural Distinctions in an 'Egalitarian' Society", pp. 187–206 i Coulangeon, Philippe & Duval, Julian, (eds), *The Routledge Companion to Bourdieu's 'Distinction'*, Routledge, London.
- Holt, Douglas B. (1997), "Distinction in America? Recovering Bourdieu's Theory of Tastes from its Critics", *Poetics*, vol. 25, pp. 93–120.
- Kulturrådet (2010), *Kulturvanor i Sverige 1987–2009. En rapport framtagen för Kulturrådet av SOM-institutet vid Göteborgs universitet*, Kulturrådet, Stockholm.
- Le Roux, Brigitte & Rouanet, Henry (2004), *Geometric Data Analysis. From Correspondence Analysis to Structured Data Analysis*, Kluwer, Dordrecht.

- Le Roux, Brigitte & Rouanet, Henry (2010), *Multiple Correspondence Analysis*, Sage, London.
- Lebaron, Frédéric, Le Roux, Brigitte, (eds), (2015), *La méthodologie de Pierre Bourdieu en action. Espace culturel, espace social et analyse des données*, Dunod, Paris.
- Melldahl, Andreas & Börjesson, Mikael (2015), "Charting the Social Space. The Case of Sweden in 1990", pp. 135–156 i Coulangeon, Philippe & Duval, Julien (eds), *The Routledge Companion to Bourdieu's 'Distinction'*, Routledge, London.
- Myndigheten för Kulturanalys (2016), *Kulturvanor. Rapport 2016:1*. Myndigheten för Kulturanalys, Stockholm
- Peterson, Richard (1992), "Understanding Audience Segmentation. From Elite and Mass to Omnivore and Univore", *Poetics*, vol. 21, pp. 243–258.
- Peterson, Richard & Kern, Roger (1996), "Changing Highbrow Taste. From Snob to Omnivore", *American Sociological Review*, vol. 61, pp. 900–907.
- Prieur, Annick, Rosenlund, Lennart & Skjott-Larsen, Jakob (2008), "Cultural Capital Today. A Case Study from Denmark", *Poetics*, vol. 36, pp. 45–71.
- Roose, Henk, van Eijck, Koen & Lievens, John (2012), "Culture of Distinction or Culture of Openness? Using a Social Space Approach to Analyze the Social Structuring of Lifestyles", *Poetics*, vol. 40 (6), pp. 491–513.
- Rouanet, Henry, Ackermann, Werner & Le Roux, Brigitte (2000), "The Geometric Analysis of Questionnaires: the Lessons of Bourdieu's La Distinction", *Bulletin de Méthodologie Sociologique*, vol. 65, pp. 5–18.
- de Saint Martin, Monique (2015), "From 'Anatomie du goût' to La Distinction. Attempting to Construct the Social Space. Some Markers for the History of the Research," i Coulangeon, Philippe & Duval, Julian, (eds), *The Routledge Companion to Bourdieu's 'Distinction'*, Routledge, London, pp. 15–28.

Appendix

Tabell 2. Aktiva variabler och variabelvärden.

Finkulturella praktiker	N	%	Populärkulturella praktiker	N	%	Eget utövande	N	%	Internetbaserade praktiker	N	%
Kulturförening-Ja	1027	80,9	Restaurant 0	166	13,1	Målat 0	914	72,0	Sociala media 0	352	27,7
Kulturförening-Nej	200	15,7	Restaurang +	303	23,9	Målat +	240	18,9	Sociala media +	270	21,3
Kulturförening-Ej svar	43	3,4	Restaurang ++	307	24,2	Målat ++	116	9,1	Sociala media ++	570	44,9
Teater 0	705	55,5	Restaurang +++	353	27,8	Fotograferat 0	331	26,1	<i>Sociala media-Irrelevant</i>	57	4,5
Teater +	419	33,0	Restaurang ++++	141	11,1	Fotograferat +	584	46,0	<i>Sociala media-Ej svar</i>	21	1,7
Teater ++	146	11,5	Iddrottsevenemang 0	485	38,2	Fotograferat ++	355	28,0	Läst blogg 0	450	35,4
Konstutställning 0	694	54,6	Iddrottsevenemang +	351	27,6	Dansat 0	705	55,5	Läst blogg +	429	33,8
Konstutställning +	418	32,9	Iddrottsevenemang ++	327	25,7	Dansat +	400	31,5	Läst blogg ++	314	24,7
Konstutställning ++	158	12,4	Iddrottsevenemang +++	107	8,4	Dansat ++	165	13,0	<i>Läst blogg-Irrelevant</i>	57	4,5
Dansföreställning 0	1086	85,5	Bio 0	367	28,9	Studiecirkel 0	871	68,6	<i>Läst blogg-Ej svar</i>	20	1,6
Dansföreställning +	184	14,5	Bio +	516	40,6	Studiecirkel +	289	22,8	Onlinespel 0	817	64,3
Klassisk konsert 0	1049	82,6	Bio ++	251	19,8	Studiecirkel ++	110	8,7	Onlinespel +	194	15,3
Klassisk konsert +	221	17,4	Bio +++	136	10,7	Läst en bok 0	162	12,8	Onlinespel ++	182	14,3
			Rockkonsert 0	809	63,7	Läst en bok +	350	27,6	<i>Onlinespel-Irrelevant</i>	57	4,5
			Rockkonsert +	269	21,2	Läst en bok ++	388	30,6	<i>Onlinespel-Ej svar</i>	20	1,6
			Rockkonsert ++	192	15,1	Läst en bok +++	370	29,1	Film/tv-serier 0	321	25,3
			Slöjdmarknad 0	851	67,0	Handarbete 0	618	48,7	Film/tv-serier +	449	35,4
			Slöjdmarknad +	303	23,9	Handarbete +	438	34,5	Film/tv-serier ++	424	33,4
			Slöjdmarknad ++	116	9,1	Handarbete ++	214	16,9	<i>Film/tv-serier-Irrelevant</i>	57	4,5
								<i>Film/tv-serier-NR</i>	19	1,5	

Kursiv avser variabelvärden som satts som passiva i analysen.

Tabell 3. Egenvärde och Benzécris modifierade andel.

Axel	Egenvärde	Modifierat värde	Akkumulerat modifierat värde
1	0,210	67,5	
2	0,122	14,6	82,1
3	0,108	9,8	91,9
4	0,081	3,3	95,2
5	0,065	1,0	96,2
6	0,063	0,8	97,1
7	0,063	0,8	97,9
8	0,062	0,7	98,5
9	0,059	0,5	99,0
10	0,055	0,2	99,3
11	0,054	0,2	99,5
12	0,053	0,2	99,7
13	0,052	0,1	99,8
14	0,051	0,1	99,9
15	0,050	0,1	99,9
16	0,049	0,0	100,0
17	0,048	0,0	100,0
18	0,047	0,0	100,0
19	0,045	0,0	100,0

Tabell 4. Bidragsvärden för variabler och variabelvärden. Axel 1–3.

Axel 1	Bidragsvärde	Vänster	Bidragsvärde	Höger	Bidragsvärde
Bio	9,57	Bio 0	5,64	Bio +++	2,09
Restaurang	8,73	Restaurang 0	4,18	Bio ++	1,72
Konstutställning	8,43	Konstutställning 0	3,53	Restaurang ++++	2,74
Teater	7,95	Teater 0	3,13	Konstutställning ++	3,11
Rockkonsert	5,88	Rockkonsert 0	2,07	Konstutställning +	1,79
Dansat	5,87	Dansat 0	2,47	Teater ++	3,34
Dansföreställning	5,60	<i>Dansföreställning 0</i>	0,81	Rockkonsert ++	2,43
Fotat	5,21	Fotograferat 0	3,19	Dansat ++	2,02
Läst blogg	5,02	Läst blogg 0	2,43	Dansföreställning +	4,79
Studiecirkel	4,86			Fotograferat ++	1,96
Målat	4,70			Läst blogg ++	1,95
Läst bok	4,55	Läst en bok 0	3,26	Studiecirkel +	2,65
Klassisk konsert	4,40			Målat +	2,36
Film/tv-serier	4,04	Film/tv-serier 0	2,36	Klassisk konsert +	3,63
Sociala medier	3,73	Sociala media 0	1,70	Sociala media ++	2,02
Kulturförening	3,18			Kulturförening +	2,73
Idrottsevenemang	2,64				
Handarbete	2,01				
Slöjdmarknad	1,97				
Onlinespel	1,66				
Totalt	100,00		34,77		41,33
Axel 2		Nedåt		Uppåt	
Sociala medier	11,75	Sociala media ++	4,22	Sociala media 0	7,43
Läst blogg	9,42	Läst blogg +	2,13	Läst blogg 0	5,66
Konstutställning	9,19	Läst blogg ++	1,63	Konstutställning ++	7,45
Film/tv-serier	8,76	Konstutställning 0	1,74	Film/tv-serier 0	4,86
Kulturförening	8,65	Film/tv-serier ++	3,90	Kulturförening +	7,01
Teater	8,37	Kulturförening 0	1,64	Teater ++	7,36
Klassisk konsert	7,52			Klassisk konsert +	6,21
Onlinespel	6,70	Onlinespel +	2,93	Onlinespel 0	1,92
Slöjdmarknad	5,59	Onlinespel ++	1,85	Slöjdmarknad ++	3,42
Bio	4,81	Bio +	2,22	Läst en bok +++	2,56
Läst bok	4,67			Handarbete ++	2,56
Handarbete	3,28			Idrottsevenemang 0	1,86
Idrottsevenemang	3,14			Dansföreställning +	1,90
Dansföreställning	2,23				
Restaurang	1,90				
Rockkonsert	1,53				
Studiecirkel	0,95				
Målat	0,80				
Fotat	0,41				
Dansat	0,36				
Totalt	100,00		22,25		60,22
Axel 3		Nedåt		Uppåt	
Restaurang	10,78	Restaurang ++++	3,25	Restaurang +	2,53
Bio	10,30	Restaurang 0	3,00	Restaurang ++	1,83
Film/tv-serier	9,79	Bio +++	3,96	Bio +	4,78
Fotat	7,43	Film/tv-serier ++	5,48	Film/tv-serier +	2,92
Slöjdmarknad	7,18	Fotograferat ++	2,30	Fotograferat +	3,97
Teater	6,30			Slöjdmarknad +	5,47
Konstutställning	6,14	Konstutställning ++	2,43	Teater +	4,11
Sociala medier	5,78	Sociala media ++	2,37	Konstutställning +	3,27
Läst blogg	5,77	Läst blogg ++	3,52	Sociala media 0	2,17
Målat	5,19	Målat ++	3,84	Läst blogg 0	1,92
Onlinespel	4,82			Onlinespel 0	2,07
Dansat	4,50			Dansat +	2,54
Handarbete	3,83			Handarbete +	2,51
Idrottsevenemang	3,74			Idrottsevenemang +	2,06
Läst bok	3,04			Rockkonsert +	1,79
Rockkonsert	2,41				
Studiecirkel	2,37				
Kulturförening	0,59				
Dansföreställning	0,05				
Klassisk konsert	0,01				
Totalt	100,00		30,17		43,94

Tabell 5. Ålder och kön.

	Antal			Radandelar			Kolumnandelar		
	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
16-19 år	44	26	70	62,9	37,1	100,0	4,8	3,3	4,1
20-24 år	47	41	88	53,4	46,6	100,0	5,1	5,2	5,2
25-29 år	58	32	90	64,4	35,6	100,0	6,3	4,0	5,3
30-39 år	124	99	223	55,6	44,4	100,0	13,5	12,5	13,1
40-49 år	154	116	270	57,0	43,0	100,0	16,8	14,6	15,8
50-59 år	149	155	304	49,0	51,0	100,0	16,3	19,6	17,8
60-65 år	106	101	207	51,2	48,8	100,0	11,6	12,8	12,1
66-75 år	168	154	322	52,2	47,8	100,0	18,3	19,4	18,9
76-85 år	66	68	134	49,3	50,7	100,0	7,2	8,6	7,8
Totalt	916	792	1708	53,6	46,4	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 6. Social klass och kön.

	Antal			Radandelar			Kolumnandelar		
	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
Höga tjänstemän o ledande befattning	106	148	254	41,7	58,3	100,0	11,5	18,7	14,9
Kvalificerade tjänstemän	243	195	438	55,5	44,5	100,0	26,4	24,7	25,6
Övriga tjänstemän	154	31	185	83,2	16,8	100,0	16,8	3,9	10,8
Småföretagare exkl. lantbrukare	25	67	92	27,2	72,8	100,0	2,7	8,5	5,4
Arbetsledare och tekniker	28	51	79	35,4	64,6	100,0	3,0	6,5	4,6
Yrkesutbildade inom handel/service/omsorg	142	34	176	80,7	19,3	100,0	15,5	4,3	10,3
Yrkesutbildade arbetare	11	90	101	10,9	89,1	100,0	1,2	11,4	5,9
Övriga arbetare	61	99	160	38,1	61,9	100,0	6,6	12,5	9,4
Ej svar	149	75	224	66,5	33,5	100,0	16,2	9,5	13,1
Total	919	790	1709	53,8	46,2	100,0	100,0	100,0	100,0

